

1604

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

126835 / Melamed Yossi

חלוקת 'כוס של ברכה', כ"ב ניסן ה'תשמ"ז

**עניו אמיתי לא צריך 'לרדת' אל הזולת, הוא כבר שם
שיעור בלקוטי שיחות**

**חושש שהחשק 'לזכות את הרבים' נובע מאינטרסים אישיים?
מכתב מבואר**

**'מוסר חסידי', 'ייסורים חסידיים': "תוכחות מוסר" במבט חסידי
אור וחיות**

הקריאה "בהעלותך את הנרות" במובן הפנימי שלה, מהווה קריאה עבורנו לעסוק ללא הרף ב'הדלקת' נר ה' נשמת אדם" של כל יהודי הנמצא בסביבתנו. זוהי מצוות ושליחות דורנו, כפי שמתבטא הרבי במקומות אין מספר. במדור 'התוועדות עם הרבי' נלמד כיצד להתגבר על המכשול הפנימי שלא מאפשר לנו לראות את ה"נר" וה"פנס" של הזולת. מסתבר שהעבודה עם הזולת דורשת גם מבט ועיסוק מעמיק בנפשנו פנימה.

במדור 'מכתב מבואר' נקבל מענה בהיר על דילמה מצויה: האם לעסוק ב'זיכוי הרבים' גם כאשר ייתכן והדבר נובע מחיפוש אחר מעמד וכדומה. הרבי מתייחס באופן מפורט לצדדי העניין ומכריע בבירור, כי העשייה והפעולה היא העיקר.

במדור 'שולחן שבת חסידי' נפגוש 'מענה' מיוחד של הרבי, ששופך אור עד כמה גם פעולה קטנה של השפעה על הזולת, היא דבר גדול ומשמעותי. נצלו את הרגעים המיוחדים של שולחן השבת לחלוק את התוכן ולהתוועד עם בני ביתכם.

בנוסף, כרגיל, תוכלו למצוא תכנים עשירים וייחודיים על נושאים נוספים מן הפרשה במדור 'שיעור בלקוטי שיחות', ובמאמר החסידות במדור 'אור וחיות'.

בתפילה שנזכה תיכף ומיד ל"בהעלותך את הנרות", במנורת בית המקדש השלישי, בביאת משיח צדקנו.

03 חסיד הוא "פנסאני" שעליו להדליק את ה"פנס" שבזולת. אם לא מצליחים לראות את ה"פנס" של הזולת, צריך לדעת שהדבר נובע מן ה'הגשמה' וה'ישות' האישית שלא מאפשרת לראות את הפוטנציאל שבזולת. **התוועדות עם הרבי**

04 אם נתחקה אחר עקבותיהם של משה רבינו, והתנאים הלל הזקן ושמואל הקטן - נגלה מהי נבואה, מהי ענווה אמיתית ומהו הקשר המהותי ביניהם. **שיעור בלקוטי שיחות**

12 מדוע לא נכון לעסוק יותר מידי ב'חשבון נפש' פנימי? איך מזהים את היצר הרע גם בתוך הטענות 'הקדושות'? ומדוע מבחן התוצאה הוא המשמעותי ביותר? - הקריאה לעיסוק בהפצת יהדות גם כאשר קיים חשש שהדבר מונע מאינטרס אישי. **מכתב מבואר**

14 מהי ה"דרך חיים" שכה משמעותית עבור ה"נר מצווה" ו"תורה אור"? ומהי הפרשנות החסידית שמקבלים המושגים 'מוסר' ו'יסורים'? - כך הופכים את 'דרך' האתגרים של הנשמה למוארת וברורה. **אור וחיות**

16 על מה הגיב הרבי "פלא גדול שהעיקר חסר"? ובאיזו הנהגה ניתן לראות "חסידות חיה, חסיד חיי"? - הפעולה המשמעותית שמתרחשת גם בהשפעה 'קטנה' על הזולת. **שולחן שבת חסידי**

למנוי דיגיטלי ל'התקשרות':
chabadisrael.co.il/alonichabad

תמונה מספרת - 13 • פרקי אבות - 18 • עת לדעת - 19 • לוח חב"ד - 19 • שניים מקרא - 20 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך ראשי: שלום בלוי עריכה: הרב יוסף יצחק מרגליות
מז"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד
1604 • ISSN 7474-0793 • 6084000
לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com
התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ר מליובאוויטש
צוקוללה"ה נב"מ ז"ע

אם אינך רואה את ה"פנס" שבזולת, עליך להתייגע ולזכך את עצמך. כך תדליק גם את ה"פנס" שלך וגם את שלו

ולדוגמא: כאשר מתפלל לפני העמוד ומקיים בכך את הציווי "כבד את ה' מהונך - מגרונך", רצונו שישמעו את תפילתו ויאמרו כמה נאה תפילתו... נוגע לו אם מישו מהקהל לא יהיה מרצה מתפילתו, שהרי אז יחסר בכבודו של הקב"ה, וממילא יחסר גם בכבודו הוא, שהרי "בנים אתם לה' אלוהיכם"... וכיוון שהוא הרי שליח הציבור, הרי זה עניין שנוגע לכל הקהל!...

ועל דרך זה ידע איניש בנפשיה [= אדם יודע את המתרחש בנפשו פנימה], שאפילו כשמקיים מצווה בחדרי חדרים, מבלי שאיש יהיה נוכח במקום, אזי מתגנב היצר הרע ומסביר לו: כמה טוב היה אילו מישו היה רואה כיצד הינך מקיים מצווה, עוסק בעבודת התפילה או בלימוד התורה, והיה רואה את גודל היראת-שמיים שלך, שהנך אדם גדול...

ואם כן, כשעושה חשבון-נפש, אזי בא לידי הכרה שיש לו אומנם "עולם שלם", עולם שלם של קדושה, תורה ומצוות, אבל עקב ה'הגשמה' שבו אין התורה ומצוות שלו "מעשים טובים ומאירים", וממילא הרי זה מצב של חושך.

ואם כן הוא בנוגע לעצמו, חושב הוא, הרי כל-שכן וקל-וחומר שכן הוא בנוגע לזולת:

ומה הוא, שגדל אצל הורים שהעניקו לו חינוך כראוי, והיה לו סבא חשוב כזה, ולמרות זאת התורה ומצוות שלו אינם 'מאירים' - הרי אצל הזולת, שלא היו לו סבא והורים כדבעי, והתחנך בחוץ, ודאי הדבר שאף שיש לו תורה ומצוות, מכל מקום, אינם "טובים" ואינם "מאירים".

ולכן מגיע למסקנא שאין לו לאן ללכת עם ה"אש", כיון שאין מה להדליק; אין "פנס", אין כאן מי שבכוחו להאיר.

והעצה לזה - להתייגע עם עצמו ולזכך את עצמו, ובדרך ממילא יפעל הדבר גם בנוגע לסביבה, שגם מסביבו יראה עדינות. ואז ידליק גם את ה"פנס" שבו וגם את ה"פנס" שאצל הזולת.

אחד החסידים שאל פעם את כבוד קדושת אדמו"ר הרש"ב נשמתו עדן: מהו חסיד? השיב לו הרבי: חסיד הוא "פנסאי".

פעם היה הסדר שברחובות העיר היו קבועים פנסים, והיה ממונה שתפקידו היה להדליק את הפנסים לפנות ערב. הוא היה הולך עם מקל ארוך שבראשו הייתה דולקת אש, ועל ידו היה מדליק את הפנסים, והוא היה נקרא "פנסאי".

נשמתו של כל אחד מישראל היא "פנס", "נר ה' נשמת אדם". "נר" זה יכול להיות נר הדולק ומאיר, שממלא את תפקידו ומאיר גם את הזולת;

אך הוא יכול להיות גם כזה שיש בו אומנם את כל התכונות של "נר", אך הוא עדיין אינו דולק ומאיר. יכול להיות שכשלעצמו יש לו נשמה גדולה ביותר, אך לא נפעל על ידו אור אצל הזולת.

כיוון שישנם נרות ("פנסים") כאלו שמאיוז סיבה שתהיה אינם דולקים עדיין, יש מי שתפקידו ללכת ולהדליק את ה"פנסים", וזהו חסיד.

לאחר תשובתו של הרבי, שאל החסיד עוד מספר שאלות. השאלה העיקרית, שנוגעת בעיקר לזמן זה של "עקבתא דמשיחא", היא: מה עושים כאשר לא רואים "פנסים"?

על כך השיב כבוד קדושת אדמו"ר [הרש"ב] נשמתו עדן: 'יש להתחיל מעצמו, לצאת מההגשמה ולרחוץ את עצמו, ואז רואים אצל הזולת את הפנס; מי שהוא בעצמו מגושם - רואה 'הגשמה', אך כאשר מתעדינים - רואים עדינות גם אצל הזולת'.

כאשר רואים את ה'הגשמה' של הזולת, הרי זה סימן שגם אצלו ישנה 'הגשמה' זו. ייתכן שהיא בדקות יותר, אבל בהכרח שתהיה מעין זה.

כאשר מתחיל להתבונן ולעשות חשבון-נפש אודות מצבו האישי, אזי רואה שגם בשעה שלומד תורה ומקיים מצוות, אינו יכול 'לסלק את עצמו' מהרגשת הישות והמציאות שלו.

"לא כן עבדי משה"

בסוף פרשת בהעלותך¹, מספרת התורה סיפור מרתק:

והדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח,
כי אשה כשית לקח. ויאמרו: הרק אך במשה דבר ה'?! הלא גם
בנו דבר!

אהרן ומרים, אחיו של משה רבינו, מדברים ביניהם. הם מביעים² תמיהה וביקורת על כך שלאחר קבלת התורה, משה נפרד מאשתו ציפורה ועבר להתגורר באוהל נפרד. גם אנחנו, הם אומרים, נביאים וזוכים לרוח הקודש - ובכל זאת לא בחרנו בחיי פרישות וממשיכים לנהל חיי משפחה. וכי הוא נעלה מאיתנו בקדושתו?

מיד לאחר מכן, לפני שהתורה מספרת לנו מה קרה בעקבות השיחה הזו של אהרן ומרים, היא מציינת תכונה מיוחדת שמשה הצטיין בה:

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

ואז ממשיכה התורה לספר, כי בעקבות השיחה הזו התגלה הקדוש ברוך הוא באופן פתאומי אל משה ומרים, והסביר להם מה מיוחד בנבואתו של משה:

ויירד ה' בעמוד ענן... ויאמר שמעו נא דברי:

אם יהיה נביאכם ה', במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו.

לא כן עבדי משה, בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת וחמנת ה' יביט, ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה?!

לאמור: כל נביא זוכה להתגלות אלוקית, לחזיונות ולשמיעת קולו של השם. אך הנבואה של משה היא יחידה במינה ושונה מכולן.

ההבדל היסודי הוא במהות הקשר בין הנביא והנבואה לבין הקדוש ברוך הוא. אל כל הנביאים השם מדבר במשלים וחידות, ובאמצעות מלאכים מתווכים שמעבירים את המסר, והם אינם חווים את ההתגלות האלוקית כמו שהיא במלואה. ואילו אל משה רבינו השם עצמו התגלה באופן ישיר וגלוי, 'כמו שהוא'.

הרמב"ם מוסיף ומתאר את ההבדל בין נבואה של כל נביא אחר, לבין הנבואה שלה זכה משה רבינו, "רבן של כל הנביאים"³. לסיכום הנושא הוא כותב: "כל הנביאים - כשהנבואה מסתלקת

שיחור בלקוטי

העניו הנביא

אם נתחקה אחר עקבותיהם של משה רבינו, והתנאים הלל הזקן ושמואל הקטן - נגלה מהי נבואה, מהי ענווה אמיתית ומהו הקשר המהותי ביניהם.

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות חלק לח, שיחה שניה לפרשת בהעלותך

עורכים:
הרב דויד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ

1. פרק יב.
2. ראה ברש"י על הפסוק, על פי חז"ל.
3. הלכות יסודי התורה, ז, ו.

מה באמת הקשר המהותי בין ענווה לנבואה? יש מי שיחשבו אפילו שהקשר הזה ממש לא מובן מאליו. נביא שזוכה לכך שהשם יעביר באמצעותו מסרים, הוא ללא כל ספק לא אדם פשוט. הוא יהודי רוחני שהצליח להתעלות ולהתקדש, ולזכות לכך שבזכות מעשיו והישגיו תשרה עליו השכינה. אז מדוע שענווה - שלכאורה מייצגת הצטנעות, חוסר הערכה עצמית והקטנת האישיות - טוביל לנבואה?

מהי ענווה?

לשם כך נסביר תחילה מהי באמת ענווה. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

גדר ענווה . . שאינו מחזיק טובה לעצמו, ובמילא אינו מרגיש עצמו למעלה משאר בני אדם.

והיינו, דאף שיודע מעלות שלו, שבגללן הוא למעלה משאר בני אדם, ויודע ומכיר את ערכו^א - מכל מקום, אינו מתגאה בזה כלל וכלל.

כי יודע אשר כל מעלותיו ניתנו לו מהקדוש ברוך הוא, ועושה חשבון בנפשו: שאילו היו הכוחות הללו ניתנים לאחר, היה גם כן במדרגה ומעלה זו. ואפשר שאם היו לו לשני מעלות אלו בטבע תולדתו, היה מגיע על ידי עבודתו למדרגה עליינה יותר.

בחור ישיבה למדן שהיה כליל המעלות, דחה את כל הצעות השידוך שהוצעו לו, משום שלדעתו אף אחת מהן לא הלמה את מעמדו. כשהשנים חלפו והוא כבר מצא את עצמו רווק מזדקן, הגיע לבקש עצה מראש הישיבה. "הבעיה שלך היא הגאווה", אמר לו ראש הישיבה. "אם תשתפר בתכונת הענווה, לא תפסול כל הצעה שמוצעת לך, ואז תמצא בקלות את זיווגך". עשה הבחור כעצת רבו, ובמשך מספר חודשים 'התאמן' על הענווה עד שסיגל לעצמו את כל גינוניה. לאחר מספר חודשים הגיעה לפתחו הצעת שידוך, אך הוא דחה אותה בשתי ידיים והסביר: "את ההצעה הזו דחיתי כבר בעבר, כשעדיין הייתי גאוותן. אז

מהם, חוזרים לאוהלם, שהוא צורכי הגוף כולם, כשאר העם. לפיכך אין פורשין מנשותיהם. ומשה רבינו לא חזר לאוהלו הראשון, לפיכך פירש מן האישה לעולם ומן הדומה לו, ונקשרה דעתו לצור העולמים, ולא נסתלק מעליו ההוד לעולם, וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים".

בקיצור, משה רבינו היה יכול לזמן את עצמו למפגש עם השם בכל עת, ולעולם לא חזר להיות כאחד האדם. הוא לא היה אדם רגיל שגם זוכה לנבואה מדי פעם, אלא התעלה והתקדש כמו מלאך שחי חיים רוחניים ומשרת את הקדוש ברוך הוא. לכן נאלץ משה רבינו להתבודד ולפרוש מהחיים החומריים.

למעשה, זה בדיוק המסר שהקדוש ברוך הוא ביקש להעביר לאהרן ולמרים, כשהתגלה אליהם באופן פתאומי ללא הכנה מוקדמת. כפי שרש"י כותב: "נגלה עליהם פתאום, והם טמאים בדרך ארץ, והיו צועקים 'מים! מים!' [כדי להיטהר]. להודיעם שיפה עשה משה שפירש מן האישה, מאחר שנגלית עליו שכינה תדיר ואין עת קבועה לדיבור".

הסיפור מסתיים בכך שמרים נענשה ולקתה בצרעת בעקבות הדיבור בגנותו של משה, ובזכות תפילתו של משה היא נרפאה. בכך נחתמת פרשת השבוע.

קריאת הרצף הסיפורי מעוררת שאלה מעניינת: לשם מה התורה מציינת באמצע הסיפור את תכונתו הייחודית של משה, כ"עניו מאד מכל האדם"? לכאורה, הפסוק הזה קוטע את הסיפור, כשהוא נכנס בין תיאור השיחה של מרים ואהרן לבין התגובה שהתרחשה בעקבותיה. איך זה קשור לייחודיות של נבואת משה וקדושתו?

אחד ההסברים לכך הוא:

מזה שהכתוב מפרש ענוותנותו של משה בסיפור על דבר גודל מעלת נבואתו, מובן, שמכוח מידת הענווה שלו זכה משה למעלת נבואתו.

כלומר: המיקום של הפסוק "והאיש משה" בתוך רצף הסיפור הוא רב משמעות. הוא בא לומר לנו בין השורות: דעו לכם, שמשה רבינו זכה למעלת הנבואה הייחודית שלו בזכות הצטיינותו בענווה.

זה עצמו פותח כיווני מחשבה ונושא לדין:

א. וכמובאר בארוכה (בהנסמן בהערה שלפנ"ו) לגבי ענוה דמשה, והחילוק בין עניו לשפל, דשפלות היא מה שיודע ומכיר ערכו ושפלותו שהוא שפל אנשים שאין בו מעלות או שאין ידועות לו, משא"כ העניו הוא איש מעלות ויודע מהן.

נשים לב לצורת המחשבה ולתפיסת הענווה: עניו לא מתכחש או מתעלם מהתכונות הטובות שלו, הוא פשוט לא מייחס את הקרדיט לעצמו. הוא יודע שהשם הוא זה שנתן לו את הכישיונות, סידר לו את ההזדמנויות, דאג לו לחינוך טוב או לחברים טובים, וכן הלאה. גם לו יש חלק בהישג, כי הוא התאמץ כדי להגיע למקום שבו הוא נמצא - אבל אין לו במה לנפנף, והוא לא מייחס את ההצלחה לגאונותו או ייחודיותו הגדולה. הוא יודע שאם משהו אחר היה נולד במקום שלו, מקבל את האישיות שלו ואת ההזדמנויות שהוא קיבל, הוא היה מגיע לאותם הישגים, ואולי אפילו היה עושה את זה הרבה יותר טוב ממנו.

כשאדם מתבונן בכך ומפנים את הדברים, הוא לא 'עושה כאלו' הוא לא רוצה כבוד והערכה. באמת מוזר לו שמוחאים לו כפיים, שנעמדים לכבודו או שמנשקים לו את היד. הוא באמת מרגיש שהתשואות לא מגיעות לו. קצת כמו ילד שמקבל מחמאות על ציון גבוה שהשיג במבחן, בעוד שהוא עצמו יודע שהצל"ש לא מגיע לו, פשוט כי הוא העתיק מחבר...

אם זוהי ענווה, מובן שמדובר בעניין רציני שדורש עבודה והשקעה. **התנהגות** של ענווה נפוצה אצל יהודים רבים, גם כאלו שהם לא ממש עובדי השם, אך כאשר חסרה העבודה הפנימית של הענווה - זה לא אותנטי אלא מעושה ומזויף. הכרה אמיתית של ענווה, שכל מה שיש לי זה לא בזכותי אלא מאת השם, יכולה להתקיים רק אצל מי שעובד את השם בצורה יסודית ורצינית⁴.

כת "הצנע לכת"

בעיירה יהודית אחת הסתובבה השמועה שמספר יהודים יראי שמיים ולמדנים התאגדו ביניהם כחבורה המצטיינת במיוחד במידת הענווה. "כת הצנע לכת", קראו לעצמם, כדי לציין את העובדה שהם מצניעים מאוד מפני הציבור את מעלותיהם בלימוד התורה ועבודת השם.

באותה עיירה גר יהודי שנחשף לאורה של החסידות והלך בדרכיה. מששמע אותו חסיד את השמועה על אותה חבורה, נענה ואמר

כעת, כשנוסף לכל מעלותיי אני גם עניו, היא תתאים לי?!"...

הבדיחה הזו משקפת אמת עצובה, על התפיסה הרווחת שלנו לגבי תכונת הענווה. אנחנו נוטים לחשוב עליה כעל דפוס התנהגות. אדם עניו הוא כזה שמתנהג בצניעות - שלא מרבה לדבר על עצמו ועל מעלותיו, מסמיק כשמחמיאים לו, וגם אם הוא רב גדול הוא אינו מאפשר לאנשים לנשק לו את היד ומושיב אותם כשהם נעמדים לכבודו.

אך זו כמובן טעות. ענווה איננה התנהגות, אלא תכונת נפש. ענווה היא תודעה והרגשה של אדם שיועד שהוא באמת לא חשוב או נעלה יותר מכל אדם אחר.

בדיוק כמו שפחד הוא רגש, ואילו צעקות אימה או ריצת בהלה הן רק סימפטומים שלו; וכמו שאהבה היא תחושה עמוקה, בעוד הענקת מתנה או אמירת מילים יפות הן תסמינים שלה - כך גם הענווה היא רגש והלך נפש אותנטי של אדם שמרגיש שלא מגיע לו יותר, שהוא לא 'שווה' יותר' מאחרים.

כאשר יהודי צדיק ועניו נכנס לאולם וכולם נעמדים לכבודו, הוא לא שחקן שמתנהג כאילו הוא משפיל את עצמו, או לחלופין מנותק מהמציאות שבאמת חושב שהוא 'אפס'. הוא מודע לחלוטין למה שיש לו, אבל באמת מרגיש שאין כל סיבה לעמוד לכבודו. כאשר משהו משבח אותו על חידוש שאמר או על מעשה טוב שעשה, הוא באמת מרגיש מבוכה ואי נעימות, כי הוא תופס אותם כלא ראויים להיאמר.

האם אין כאן פרדוקס? איך אדם יכול להיות מודע לחלוטין ליתרונות ולמעלות שלו, אך תוך כדי כך לא לעשות מעצמו סיפור ולא להעמיד את עצמו מעל אחרים?

התשובה היא: זה אכן לא טבעי ולא אינסטינקטיבי, אבל זה אפשרי. אדם שניחן במעלות ובכישיונות יוצאי דופן, באופן טבעי ירגיש התנשאות על פני אחרים, גם אם הוא יתאמץ מאד לא לתת לזה ביטוי. כדי שאדם כזה יפתח הכרה אותנטית של ענווה, הוא נדרש למאמץ תודעתי ומנטלי משמעותי. עליו ללמוד ולהתבונן ולחשוב על כך שכל מה שיש לו, כל המעלות שהשיג, כל התורה שלמד והמעשים הטובים שעשה והאתגרים שצלח - כל אלו הם לא בכוחות עצמו, אלא רק בכוחו של הקדוש ברוך הוא.

4. נדגיש כי בשיחה במקורה מצוית דרגה נוספת של ענווה, שבה האדם חש את עצמו כ"אין" מוחלט ואינו זקוק לחשבון של ייחוס ההישגים להשם כדי לחיות בתודעה של ענווה - אך מאילוצי המסגרת, לא התייחסנו כאן לדרגה זו.

בחריפות חסידית:

"שלוש שאלות יש לי אל חברי קבוצה זו:

הראשונה, אם הם 'מצניעים' את מעלותיהם, איך נפוצה השמועה עליהם?

השנייה, אם הם מצניעים את מעלותיהם, איך הם מודעים זה לזה, עד שהתארגנו לקבוצה?

התמיהה השלישית היא: אילו מעלות כבר יש להם להצניע?...".

ענוה ונבואה

לאחר שהבנו מהי ענוה אמיתית, נתקדם ונבין מדוע היא תנאי הכרחי לנבואה. נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

הצורך בביטול וענוה הוא לא רק בשייכות לנבואה ורוח הקודש, אלא בשביל כל מדרגה של "השראת השכינה".

על דרך מאמר רז"ל "אכל בי עשרה שכינתא שריא [על כל עשרה מישראל שורה השכינה]^ב", ו"אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרויה".

שבכל זה אמרינן [אנו אומרים] ש"אין הקדוש ברוך הוא שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתברך", ובלי זה אי אפשר להיות השראת השכינה על האדם כלל.

מהי בעצם נבואה?

במבט שטחי, נבואה או רוח הקודש נתפסות כיכולת מיסטית, סוג של 'תכונת קסם' או סגולה שהקדוש ברוך הוא חונן בה אדם מסוים, שבאמצעותה הוא יכול לחזות עתידות, להנחות את הציבור או לתת עצות ליחידים. אנו נוטים לחשוב כך כשאנו שומעים על יכולות על טבעיות של צדיקים.

אך זוהי הסתכלות שטחית וחיצונית. האמת היא שרוח הקודש או התנבאות הן ביטוי לדבר אחד: השראת השכינה. זהו מצב שבו הנשמה של יהודי מתעלה למרחב שבו היא חווה וחשה בצורה מוחשית את האמת האלוקית, את ההכרה

בכך ש"אין עוד מלבדו", ואת הרעיון והתוכנית האלוקית שמעבר למסך החומר הנראה לעין.

נבואה היא מצב בו אדם מפסיק לגשש בחושך, לראות ולחוש רק את החומריות של העולם, ומתחיל לראות את הדברים לאמיתתם, את המשמעות האלוקית והפנימית שבמציאות. היכולות ה'על טבעיות' של הנביא הן ביטוי לשינוי ההכרתי והתפיסתי שהתחולל בו, הן רק תוצאה מכך שהוא התעלה למצב שבו השכינה שורה עליו והאמת האלוקית נגלתה לעיניו. לכן הוא יכול לספר לנו מה יקרה בעתיד, או מה הקדוש ברוך הוא רוצה שנעשה כעת.

ובכדי להתעלות מעל החומריות של העולם הזה ולהרגיש איך "אין עוד מלבדו" ושהמציאות האלוקית היא המציאות האמיתית הבלעדית, האדם נדרש להתעדם ולהזדכך ולהתרומם. כחלק מזה, הוא צריך להיות עניו. עליו להכיר בהכרה אותנטית ושלמה בכך שהמעלות וההישגים שלו אינם שלו אלא כולם מתנה מהבורא.

מדוע? משום שכאשר אדם שקוע באגו שלו, הוא נמצא באמת במקום נמוך. במקום לראות את האמת האלוקית, הוא מסתכל על המציאות מגובה הדשא, מתוך המבט הצר והאגואיסטי שלו. אדם שכל כך רחוק מלראות את האמת, והיא שאכן "אין עוד מלבדו", לא יוכל לזכות להשראת השכינה.

אפשר לחשוב על זה גם בצורה מעט אחרת: האמת שמאחורי המציאות היא שהשם נוכח בכל דבר ובכל מקום, ורק החומריות היא זו שמעלימה מעינינו את אמת היסוד הזו. וכך גם בתוכנו פנימה, תחושת האגו והגאווה שמציפות אותנו הן המחסום הראשוני והעיקרי בפני התגלות הנוכחות של השם. ככל שאדם חש את עצמו פחות, הוא מאפשר יותר לאור האלוקי לחדור לנפשו, עד שבדרגות הגבוהות ביותר של הענוה הוא מואר באור השם עד כדי כך שהוא זוכה לקבל מסרים ולחזות בצפונות העתיד.

מכאן אנו מבינים שהענוה היא תכונה קריטית לא רק עבור הנביאים, אלא בעצם בשביל כל עבודת השם.

המובילות של עיוור היא לא שהוא לא יכול להיות צלף, אלא זה שהוא פשוט לא רואה כלום. כך גם ענוה - היא לא רק תכונה ב"דרושים" לנביאים, היא חיונית והכרחית גם כדי להגיע לקרבת אלוקים ברמות הבסיסיות ביותר. אדם

ב. סנהדרין לט, א. ואף שאינם מדברים בד"ת (תניא אגה"ק סכ"ג).

ג. אבות פ"ג מ"ו. תניא פ"ו.

ד. ל' התניא שם.

עשיר גדול בעל רכוש רב. וכמובן, משה היה חכם נפלא בחוכמת התורה ובכלל. ובנוסף לכך, היה גם עניו ושפל, כפי שהתורה עצמה מעידה עליו.

למעשה, כל רשימת התכונות הללו היא רשימת קריטריונים מחייבים לכל נביא שבא אחריו. רק אדם מושלם כמוהו, מבחינה גשמית ורוחנית, מסוגל להתעלות ולהתקדש ולזכות לנבואה, שהיא התגלות אלוהית שמעבר לשלמות שאדם יכול להגיע אליה בכוחות עצמו. כך אומרת הגמרא⁵: "אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו. וכולן - ממש". כלומר, משה רבינו הוא המודל האולטימטיבי ליהודי מושלם, שבזכות סט התכונות הנעלות הללו התעלה גם להיות נביא.

ובכל זאת, כשהתורה רוצה להמחיש את ה-מעלה של משה רבינו שבזכותה זכה לנבואה, היא בוחרת לציין רק אחת מהן, והיא: "והאיש משה עניו מאד". כלומר, הענווה היא גם אחד מתנאי הסף לנבואה, אבל גם תכונה ייחודית שיש לה תפקיד מיוחד במכלול האישיות של הנביא.

הבנה דומה עולה מסיפור שמספר התלמוד הירושלמי⁶:

מַעֲשֵׂה שֶׁנִּכְנְסוּ זְקֵינִים אֶצֶל בֵּית דִּין בִּירֵחוֹ, וַיֵּצֵאוּ בֵּית קוֹל וַאֲמָרָה לָהֶן: "יֵשׁ בֵּינֵכֶם אָדָם אֶחָד רְאוּי לְרוֹחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲלֵא שְׂאִין הַדּוֹר כִּדְיִי". וַתֵּנוּ עֵינֵיהֶן בַּחֲלִיל הַזֶּקֶן. וּבִשְׁמַת הָיוּ אוֹמְרִים עֲלָיו: "הוּא עֲנִי חֲסִיד, תִּלְמִידוֹ שֶׁל עֲזָרָא". וְשׁוֹב נִכְנְסוּ זְקֵינִים לְעֵלְיָה בִּבְנֵה, וַיֵּצֵאת בֵּית קוֹל וַאֲמָרָה לָהֶן: "יֵשׁ בֵּינֵכֶם אֶחָד רְאוּי לְרוֹחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲלֵא שְׂאִין הַדּוֹר כִּדְיִי". וַתֵּנוּ עֵינֵיהֶם בְּשִׁמְאֵל הַקָּטָן.

5. נדרים, לח, א.

6. סוטה, ט, ג. הסיפור מצוטט בשינויים גם בתלמוד הבבלי. ראה בגוף השיחה עיון מעמיק במשמעות השונה של הסיפור בין שני התלמודים.

ה. בחדא"ג נדרים שם מפרש בגמ' "ולפי שאלו המעלות גבור חכם עשיר הם המעלות הגדולות בעיני הבריות... ראו של אחר יחסר מהם נביא שליח השם והוסיף לו מדות שלא יתגאה בכל אלו ג' מעלות אבל שיהי' ג' כ' עניו אצל אלו המעלות". ולפי' עיקר הצורך הוא בג' מעלות אלו. אבל בהמשך הכתובים בפרשתנו, ולפמ"ש בחדא"ג ב"ב (כנ"ל הערה 5) משמע דענוה היא העיקר בשייכות לנבואה. וראה גם עיון יעקב שם. וראה מכילתא יתרו כ, יח. לכללות מרז"ל הנ"ל (השק"ט) בתנאי הנבואה, ובדברי הרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו (ז') - ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 82 ואילך. וש"נ (ושם באו"א קצת מהמבואר לקמן בפנים).

שבטוח שאת ההישגים שלו הוא הרוויח בעצמו, וכל הזמן חושב על מעלותיו האישיות ועל כמה שהוא מוצלח ומיוחד - הוא לא בכיוון. לא רק שהוא לא יהיה נביא, אלא שהוא רחוק לגמרי מהאמת האלוהית הפשוטה, מעבודת השם ומברכת השם.

עבודת השם במובנה האמיתי היא ההכרה בכך שהכול מגיע מאת השם ו"אין עוד מלבדו". לכן, 'השראת השכינה' אפילו בדרגות הבסיסיות ביותר, כמו לימוד תורה ביראת שמיים והבנה נכונה של הדברים, הצלחה בהתמודדות בעבודת השם, ואפילו ברכה בעסק ושלום בית - תלויה במידה רבה בענווה.

ובצד החיובי של המטבע, כאשר כל אחד מאתנו עובד ומצליח לעדן את עצמו, להתייחס לעצמו פחות ברצינות ולהתרומם מעט מעל העולם הזה - זוכה לנבואה 'בקטן', להשראת השכינה, לקרבת אלוהים.

איפה הקדוש ברוך הוא?

כבר בהיותו ילד צעיר, נודע רבי מנחם מענדל מקוצק בחריפותו הרבה, והחסידים היו נוהגים להשתעשע באמרותיו.

פעם שאל אותו חסיד אחד: "אמור נא ילדי, היכן נמצא הקדוש ברוך הוא?". הילד ענה את התשובה הפשוטה: "בכל מקום".

"לא לתשובה הזו ציפית", אמר החסיד, "את זה כל אחד יכול לומר".

הילד החרף לא התבלבל, והשיב מיד: "אתה רוצה לדעת היכן באמת נמצא השם? היכן שרק נותנים לו להיכנס..."

ענווה מסוג אחר

עד כה הסברנו מדוע הענווה היא תנאי סף להשראת השכינה. אך מעיון חוזר בפסוקי הפרשה, אנחנו מגלים משהו מרעיש הרבה יותר:

מזה שהכתוב כאן בעניין גודל מעלת נבואת משה מבאר רק מעלת הענווה שלו, משמע שהשייכות דמדת הענווה לעניין הנבואה גדולה יותר משאר המעלות!

למשה רבינו היו כמה וכמה מעלות מיוחדות: הוא היה גיבור, אדם בריא וחזק. הוא היה גם

וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "קֶטֶן"? לָפִי שֶׁהוּא מְקַטֵּן עַצְמוֹ.
וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: לָפִי שֶׁמַּעֲט הָיָה קֶטֶן מִשְׁמוּאֵל הַרְמִיתִי
[שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא].

וּבְשִׁמְתָּ הָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו: "הוּא עָנִי חֲסִיד, תִּלְמִידוֹ
שֶׁל הַלֵּל הַזֶּה".

בת קול משמיים כורזת ואומרת לחכמים
ש אחד מהם ראוי להשראת רוח הקודש, והם
מיד מבינים למי הכוונה: הלל הזקן - תנא מחכמי
הזוגות, נשיא הסנהדרין, מייסד שושלת הנשיאות
וראש "בית הלל" - שהצטיין במיוחד בענוותנותו.

שנים מאוחר יותר, לאחר פטירתו של הלל,
הסיפור חוזר על עצמו. גם הפעם כולם מבינים
שהכוונה היא לאותו תנא מהחבורה שהצטיין
במיוחד בענווה, הפעם זהו שמואל - אותו כינו
כולם "שמואל הקטן", משום שהוא 'הקטין'
את עצמו והתנהג בענווה, וגם משום שראו בו
"שמואל הנביא הקטן" (שמואל הנביא קרוי
הרמתי, על שם עירו, רמה).

גם כאן, אנחנו מבינים שיש זיקה הדוקה
ומובהקת בין תכונת הענווה לבין השראת
השכינה. לא רק כתנאי סף, אלא כתכונה ייחודית
שהיא זו שבזכותה זוכים להשראת השכינה:

הקשר דענין הענווה עם רוח הקודש
והשראת השכינה מצינו כמעט מפורש
בגמרא. שנקטו בפשטות, דוה שנאמר
בבת קול שיש כאן אחד שראוי שתשרה
שכינה עליו, הרי זה קשור עם מידת
הענווה שלו, ולא נזכרה אחת משאר
המעלות דגיבור, עשיר וחכם.

לאן זה מכוון אותנו?

על כורחנו צריכים לומר, שיש שני עניינים
ואופנים בענווה: עניין אחד שבו היא שווה
לשאר התנאים הנצרכים לעניין הנבואה,
ועוד עניין שמחמתו רק מידת הענווה
נחשבת לדבר הגורם ומביא לרוח הקודש.

המסקנה פשוטה: יש ענווה, ויש ענווה.
כשמדברים על תנאי הסף להשראת השכינה
וקרבת השם, מדברים על הענווה כפי שתיארנו

ו. אף ש"ל שגיבור ועשיר ברוחניות נכללים בל' "חסיד" שמונה על

אותה קודם, כהכרה בכך ש"אין עוד מלבדו" וכי
הכול בא מאת השם. אך יש ענווה במובן עמוק
ונעלה יותר, שהיא לא רק אחת מתוך מכלול
תכונות נדרשות שבלעדיהן אי אפשר לזכות
לנבואה, אלא היא התכונה היסודית ביותר
שקשורה במהותה לעצם המושג של השראת
השכינה - כפי שנראה מיד.

ענווה אקטיבית

מהי אותה ענווה נוספת? - נקרא את הדברים
בלשונו של הרבי:

ישנה ענוה הגורמת שישפיל את עצמו
ולירד ולהתעסק גם עם זה שברור אצלו
שהוא הירוד והשפל ביותר.

ולחעיר ממאמר רז"ל: "במקום גדולתו
של הקדוש ברוך הוא, שם אתה מוצא
ענוותנותו". דענוותנותו היא בזה
שמשפיל עצמו ויורד להוות עולמות
ונבראים, שהוא השפלה וירידה עצומה
כלפי הקדוש ברוך הוא, כדאיתא [כמו
שכתוב] בזוהר: "לאו אורחא דמלכא
לאישתעי במילי דהדיוטא" [אין דרכו של
מלך לעסוק בדברי איש פשוט].

דרגא הנ"ל של ענווה וביטול היא לא רק
זה שאינו מרגיש גבהות בעצמו, ויתירה
מזה, שהוא שפל רוח בפני כל אדם - אלא
שיורד ומשפיל את עצמו להתעסק גם עם
אנשים פחותי הערך.

עד עתה תיארנו את הענווה כתחושה של
האדם כלפי עצמו, כמסגרת חשיבה דרכה הוא
בוחר את מעלותיו והישגיו. מדובר ברצף שנע בין
אדם שמלא בעצמו, ובעיניו כל הסביבה והעולם
סובבים אותו, לבין אדם שמרוקן מתחושות אגו
ורואה את המקום שלו בדיוק כפי שהוא, אדם
שקיבל כלים וכוחות מהשם ועליו לנצל אותם.
כדי להגיע להכרה כזו, אכן נדרשת עבודה ויגיעה

השלימות במעלת המדות.

ז. וי"ל שהוא ע"ד הנאמר בהקב"ה "מרום וקודש אשכון ואת דכא ושפל
רוח" (ישעי' נו, טו).

ח. מגילה לא, א (ראה דק"ס שם. ס"ה ה"ש"ת ע' 40 בהערה). וראה תניא
פ"ד.

ט. ראה ר"ח שער הענוה פ"א. אוה"ת וירא צד, א ואילך (מתו"א ולקו"ת).
ועוד.

י. זח"ג קמט, ב. וראה לקו"ת ר"פ אחרי (כה, ד). ובכ"מ.

'ענווים' כאלו הם אותם אנשים נדירים, שפוחים את ביתם עבור האנשים הדחויים ביותר בחברה, וממשיכים 'לנצל את כל זמנם כדי להאכיל ולחבק, להקשיב ולהעניק. מהדורות האחרונים עולות דמויות כמו המשפיע הירושלמי ר' משה וובר, או רב האסירים ר' אריה לוי. דווקא את אותם טיפוסים שאדם מן השורה אולי מעניק להם תרומה קטנה וממהר להמשיך הלאה, הם מוצאים ראויים וזכאים ליחס תמידי וקשר אמיתי. ענווה כזו היא לא רק אחת מתכונות היסוד לנבואה, אלא 'כלי' להשראת השכינה:

בוה, אין הענוה והשראת השכינה שני דברים, אלא היינו הך [אותו הדבר עצמו]. כי זה שאיש מורם מעם וגבוה גבוה ביותר יורד גם לאנשים דמְטָה מטה ביותר, אין זה מצד כוח הנברא כי אם מכוח הבורא, ד"מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח".
ונמצא דהוא הוא עניין השראת השכינה ואור השם השורה על האדם.

כפי שהסברנו, נבואה איננה 'קסם' שמאפשר לראות עתידות. זהו מצב שבו אדם 'מתעלה' ויוצא מהמגבלה שלו כבן אנוש. הוא מפסיק לראות ולחוות את העולם כדבר חומרי, ומתחיל להסתכל על העולם בראייה אלוקית.

הביטוי המושלם להתעלות הזו אל הקדושה שמעבר לטבע האדם היא הנבואה, אבל היא יכולה לבוא לידי ביטוי גם בכל התנהגות שהיא 'על אנושית'.

ובכן, יהודי ש'נותן את עצמו' למען אנשים שכלל לא מתחילים להשתוות אליו בשום ערך, לא מתנהג בצורה אנושית רגילה. אין כאן שום מרכיב של אגו טבעי, ואין לזה הסבר פסיכולוגי. ההסבר היחיד להתנהגות כזו הוא שאותו יהודי חצה את הגבול של המעלות האנושיות, והתעלה לעולם של קדושה, של אלוקות, של ענווה כמו הענווה של הקדוש ברוך הוא עצמו, כביכול.

כעת, כשהשכינה שורה עליו, הוא מתנהג כפי ש'טבעי' להתנהג בעולמו של הקדוש ברוך הוא. וכך, בעצם העובדה שהוא פורץ את מגבלות

עצמית של התבוננות והסתגלות למבט חדש על עצמך והסביבה.

אך כעת אנו לומדים על ענווה בממד אחר, שאנו נקרא לה **ענווה אקטיבית**. זו לא רק תפיסה או מסגרת חשיבתית שבולמת ומנטרלת התנהגויות כמו התנשאות, אלא מניע פעיל שדוחף אותי לפעול עם אנשים שלכאורה נמוכים ממני, ואפילו הנחותים ביותר.

אנחנו לא מדברים על עזרה לנזקקים או על התנדבות שבועית בעמותה, תוך כדי תחושה עילאית של סיפוק עצמי, שלמות אישית או אפילו ויתור והקרבה. אנו מדברים על יהודים שהתעלו לרמה כזו שהם חשים סוג של **משיכה טבעית** להתמסר לאנשים מהסוג הנמוך ביותר, כאילו שזה מה שהכי נכון ונעים להם לעשות.

הראשון שממנו אנו לומדים שזו היא באמת ענווה זהו הקדוש ברוך הוא. אנחנו מתפעלים מאד ממורכבות הבריאה ומהמסתורין והפלאים שבה, שמעוררים בנו תחושות של התפעמות והתבטלות כלפי הקדוש ברוך הוא, מחדדים את אפסותנו מולו ואת גדולתו ואינסופיותו.

אבל האמת הפוכה. מה שעבורנו היא גדולה, עבורו זו השפלה והקטנה, כביכול. נעצור לרגע ונחשוב על העובדה שהקדוש ברוך הוא בעצמו הוא זה שמאזין לכל תפילה, דואג שהנשרים ימצאו אוכל, מספק מזון לנמלים, משיג על כל הצמחים ודואג להם למים, לשמש ולצל, וכך דואג לכל בריה ונברא. כדי להבין עד כמה זה מופלא ולא מובן מאליו, אפשר לחשוב על איש עסקים שבבעלותו רשת מלונות 'יוקרה', שמקדיש את יומו לעזור לחלק את האוכל בחדר האוכל, וגם מתנדב להאכיל שם ילדים או קשישים הזקוקים לעזרה.

ברור שאין כאן שום אינטרס, עניין אישי או תועלת. זוהי ענווה במובנה המלא ביותר: למרות שהוא אינסוף, ואין לנו בכלל דרך לתאר את גדלותו, הוא משפיל את עצמו ו'יורד' כדי לברוא את העולם ולהמשיך לנהל אותו בהשגחה פרטית צמודה.

מהקדוש ברוך הוא אנו למדים מהי הענווה המושלמת. יהודי שהולך באותה דרך, שמרגיש 'טבעי' להשפיל את עצמו ולהתעסק עם אנשים שפלים ונמוכים ממנו, הוא ה"עני מכל האדם".

נתבונן סביבנו וננסה לחשוב: כמה יהודים כאלו אנו מכירים? מדובר בתופעה נדירה ביותר.

לענווה בדרגא נעלית כוז"ל. ולכן לא הסתפק הירושלמי להביא "ולמה נקרא שמו קטן? לפי שהוא מקטין עצמו", אלא מוסיף "ויש אומרים: לפי שמעט היה קטן משמואל הרמתי". דשמואל היה נביא ממש, ומסירותו לכל ישראל הייתה באופן נפלא, שהלך מעיר לעיר לשפוט אותם על עסקי צרכיהם כוז"ל, שזה מורה על גודל הביטול והענווה שלו"י.

הלל הזקן היה לא רק אדם צנוע, אלא עניו במובן המלא ביותר של ענווה - כזה שמשפיל את עצמו לעסוק עם האנשים הנחותים ביותר, חברתית או רוחנית.

כולם מכירים את הסיפור שהגמרא מספרת⁷, על אדם ש'שיגע' את הלל בבית המרחץ, הטריד אותו בשאלות חוזרות ונשנות, אך הלל לא התרגז ולא כעס עליו אלא הקשיב לו בכל פעם מחדש וענה לו בסבלנות.

אך הסיפור המוכר מכולם הוא סיפור הגיור של הלל ושמאי, שחוזר על עצמו בכמה גרסאות. הגמרא מספרת על כמה מקרים בהם גויים רצו להתגייר, אך הציבו לכך תנאים שונים: אחד מהם רצה ללמוד את התורה על רגל אחת, השני רצה להפוך לכוהן גדול, והשלישי רצה לקבל על עצמו רק את התורה שבכתב.

הם באו לפני שמאי הזקן, חברו של הלל הזקן, והלה דחה אותם. אך כשבאו לפני הלל, הוא מצא דרכים יצירתיות ומתוחכמות כדי לקבל גם אותם. לאחר זמן מה נפגשו השלושה וסיכמו לעצמם: "בזכות הענווה של הלל זכינו להיות יהודים".

כלומר, הגמרא אכן מתארת את הלל כעניו לא בגלל הצניעות שלו, אלא דווקא משום שהוא 'השפיל את עצמו' להתעסק עם אנשים כל כך רחוקים ונמוכים ממנו.

7. שבת, ל.

טז. להעיר דשמואל הקטן ה' רגיל לומר (אבות פ"ד מ"ט) "בנפול אויבך אל תשמו ובכשלו אל יגל לבך" (משלי כד, יז). וראה לקו"ש ח"ט שנסמן לקמן). שמורה על ביטול גם כלפי אויביו כ' - ראה מדרש שמואל שם ד"ה ואפשר. וראה לקו"ש ח"ט (ע' 44 ואילך) בענין מלחמתה של תורה. יז. ראה פרש"י ש"א יב, ג. יח. וראה ר"ח שער הענוה פ"ז (רלח, ד' ד"ה גדולה ענוה שבה נתגדל שמואל).

האנושיות, שמרוכזת בעצמה, ומקדיש את חייו לצאת החוצה, לחפש ולרדת לאנשים ולמקומות הנמוכים ביותר ולהשפיע עליהם, הוא מהווה למעשה שיקוף וביטוי להתנהגות האלוהית. זו המשמעות האמיתית של רוח הקודש ששורה באדם.

הלל הזקן ושמואל הקטן

זו המשמעות העמוקה שמסתתרת בסיפור על בת הקול שיצאה ואמרה ש"יש ביניכם אחד ראוי לרוח הקודש":

דבר זה מצינו בהלל - שלא רק שהיה מחזיק עצמו כקטן לגבי בני אדם אחרים, אלא שסבל, השפיל והוריד את עצמו כלפי אנשים פחותי הערך, ועד גם לגבי נוכרים שבאו להתגייר באופן ששמאי" לא רצה לקבלם", ומכל מקום קיבלם הלל", בגודל ענוותנותו, שלא הייתה בה שום הגבלה, ומשום כך התעסק גם עם הירוד והשפיל ביותר, אפילו עם נוכרי"י.

[וגם] בשייכות לשמואל הקטן, הכוונה

יב. שגם הוא ה' עניו. וראה אבות פ"א מ"ט מאמר שמאי "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות".

יג. כפרש"י שבת שם (לא, א) "גר הבא להתגייר וקבל עליו דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלים אותו".

יד. ראה פירש"י שבת שם (ד"ה גיירי) שהלל "סמן" על חכמתו שסופו שירגילו לקבל עליו. . הובטח שאחר שילמדנו יסמון עליו". וראה הערה 41.

טו. ראה סה"מ תקס"ב ע' נא. תו"ח שבעה ערה 24 - בפ"י עניונו דמשה דה"י "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" - אפילו לגבי גוי.

והלוסיף, שאף שידוע (החיד"א) מדבר קדמות מערכת ג' אות ג) בפירוש לו' ר"ל "גר שנתגייר", ולא "גוי שנתגייר", וע"י "עבד שנשתחרר", "קטן שנתגדל". וראה ס' תשובות בעלי התוס' מכת' (ני. תשי"ד - ע' רפו, סי"ט) ממהר"ם מרוטנבורג (בשם הר"י חסיד): משים נשמה שראוי להיות יהודי במעי גוי' ואותו נעשה גר) שגר גם קודם שנתגייר יש בו ניצוץ נשמה קדושה - הרי בנדודי, כיון שבאו להתגייר באופן שע"פ דין אין מקבלים אותם (כנ"ל הערה 38), מובן, שניצוץ הנשמה ה' בתכלית ההעלם אצלם (שלכן גם שמאי לא הרגיש אותו).

וע"פ המבואר לעיל סוס"ד, שדרגא זו (בענוותנותו של הלל) היא ע"ד הענין ד"מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח", יש לומר, שזהו הטעם שרק הלל הרגיש הניצוץ קדושה שבהם שה' בתכלית ההעלם [ע"ד הידוע שבירור ניצוץ קדושה הנמצא למטה מטה ביותר, הוא ע"י גבוה גבוה ביותר - אור גדול ביותר].

וכיון שהרגיש שיש בהם ניצוץ קדושה, לכן "הובטח שאחר שילמדנו יסמון עליו" (כנ"ל הערה 39). וראה תוד"ה לא (יבמות כד, ב) בטוח ה' הלל דסופו לעשות לש"ש", ובתוד"ה רעה (שם קט, ב) "יודע ה' הלל בהן שסופם להיות גרים גמורים" - נסמנו בגליון הש"ס שבת שם. ועצ"ע.

בשיחה במקורה הערה 41 ביאור העניין (והמקורות לכך) שניצוץ הקדושה שבגרו זה היה בתכלית ההעלם, ודוקא בגלל מידת הענוה המיוחדת של הלל שהיא ענוותנותו של הקב"ה יכול היה לזהות גם ניצוץ זה, ולכן בטוח היה שיהיו גרים.

הפעולה השובה, המניעים כחות

מדוע לא נכון לעסוק יותר מידי ב'חשבון נפש' פנימי? איך מזהים את היצר הרע גם בתוך הטענות 'הקדושות'? ומדוע מבחן התוצאה הוא המשמעותי ביותר? – הקריאה לעיסוק בהפצת יהדות גם כאשר קיים חשש שהדבר מונע מאינטרס אישי

ממד היצר טוב או מהצד השני – הוא: לראות אם מונעים הם מפעולה ועשייה טובה.

ואם אכן זו התוצאה של אותה מחשבה או חשק, הרי קרוב הדבר לוודאי שמקורם בלתי טהור, גם כאשר מדובר בטיעון שנראה טוב ו'קדוש'.

אשר לכן, במידה והדין אודות מקור החשק שמניע את הפעולה מביא להעדר פעולה ועשייה טובה, הרי ברור שמקורו הוא בעצת היצר, ואין להתחשב בו.

ג) ידוע מאמר ה'ספרי' (פרשת תצא כט, יט) אשר בדיני צדקה, הרי מי שאיבד סלע [מטבע] ומצאו עני ולקחה לעצמו, יש בכך זכות מצוות הצדקה לבעל הסלע, אף שבעל המטבע לא כיוון, ולא רצה להעניק את המטבע לעני ואף לא ידע מכך שהגיעה המטבע לידי של העני כול, בכל זאת נחשב הדבר עבורו למצווה.

ומובן אשר כן הוא גם כאשר מדובר ב'צדקה' במובן הרחב יותר, על ידי עסקנות בצורכי ציבור, סיוע לחברו בענייני תורה ומצוות וכיוצא בזה – שגם כאשר פעולתו היא ללא כוונה לשם שמיים, אך במבחן התוצאה היא מסייעת לטובת ענייני תורה ומצוות של הזולת, נחשב הדבר למצווה עבורו.

שמכל זה מובן בנוגע לשאלתו – אשר יסיח דעתו מהמחשבות המונעות אותו מלהביא בפועל את רצונו לזכות את הרבים, על ידי עסקנות בצורכי ציבור מסוימים, ויעסוק בזה,

והשם יתברך יצליחו, וכמאמר רז"ל: "אדם מקדש את עצמו מעט למטה" – וקידוש בני ישראל הוא הרי על ידי מעשה המצוות, וכנוסח ברכת המצות, "אשר קדשנו במצוותיך", וכאשר אדם פועל ועוסק במעשה המצוות הרי – "מקדשין אותו הרבה מלמעלה".

תקוות שלומד בכל יום גם בתורת החסידות, והשם יתברך יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

(כרך יב, אגרת ד"י)

במענה על מכתבו אל"י, ושאלתו, כשמרגיש האדם חשק לעסוק בצורכי ציבור או בעניין אחר שזכות הרבים תלוי בזה, באיזה אופן יברר מהיכן הוא נובע – אם החשק הוא "לשם שמיים", כדי למלא את רצון ה', או מצד 'פניה' צדדית [אינטרס אישי כלשהו הקיים בדבר]? והנה,

כדי לקבל מענה על כך יש לתת את הדעת לשלושה דברים:

א) ידועה שיחת כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר [הרי"צ] צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שאף שפשט הדבר שכל אחד צריך להיות מ'מארי דחושבנא' [= 'בעלי החשבון', לערוך חשבון נפש] בהנוגע למעשיו ודיבוריו, בכל זה [בכל זאת] אין להיות שקועים כל הזמן בכך, אלא יש זמנים קבועים לעריכת החשבון,

והוא כדוגמת אדם בעל עסק, שאם יהיה טרוד בעריכת החשבונות של העסק לעיתים תכופות יותר מדי, הנה לא זו בלבד שלא תביא עריכת החשבון תועלת, אלא אדרבה – היא תיקח מזמנו ושימת לבו שצריך להשתמש בהם להרחבת העסק ושכלולו;

ולפעמים גם תמנע אותו מלעסוק בזה [בחשבון] ככל הדרוש, מפני שהחשבון בזמן קצר מדי אינו מתאים.

– וככל הדברים האלו [בדומה לכך, כן] הוא גם בהנוגע לעריכת חשבון בעבודת השם על ידי האדם, שיש לזה זמנים קבועים בשנה, וכמו בעשרת ימי תשובה, ועל דרך זה בערב ראש חודש – יום כיפור קטן וכו'.

ומכך יש להסיק, שיש להתמקד בעשייה ופעולה, ולא בעריכת חשבונות מהו מקורו של החשק שמניע את הפעולה.

ב) ידוע פתגם כבוד קדושת אדמו"ר (מוהרש"ב), אביו של כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר – צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר 'אבן הבוחן' שבאמצעותה ניתן לבדוק במקום הספק מאיזה צד באה מחשבה מסוימה או חשק מסוים – אם

הידיעה האחרונה

jem 88174

גם הרבי מצידו, ניצל הזדמנויות בהן עברו לפניו עיתונאים, והורה להם להעביר בכלי התקשורת מסרים שונים. מקרה אחד כזה היה בחלוקת הדולרים האחרונה לה זכינו לעת עתה, ביום כ"ו אדר א' תשנ"ב. לפני הרבי עבר מר בריינדל, מעורכי העיתון 'ניו יורק פוסט', והרבי הורה לו לכתוב שמשיח יגיע בקרוב.

בהזדמנות אחרת, הגיעה לחלוקת הדולרים הגב' יהודית מוזס, מבעלי עיתון 'ידיעות אחרונות'. הרבי אמר לה: "הסוכנות שלך נקראת 'ידיעות אחרונות', מה שיהיה באחרית כל הימים שיבוא משיח צדקנו, אזי תכין מקום פנוי בעיתון הכי קרוב, וזה גופא יקדים הביאה שלו; כשיידע שכבר מוכן פרסום, זה כבר יסלול בפניו הדרך". הרבי הוסיף ונתן לה עוד דולר "בשביל הידיעה האחרונה האמורה בקרוב ממשי".

כאשר עבר לפני הרבי כתב של עיתון 'הארץ', הסביר לו הרבי את הקשר ההדוק בין הארץ לעם ישראל ולתורה, וביקש: "תשתדל שבעיתון 'הארץ' יוסיפו באותיות קטנות לאחר המילה 'הארץ', את המילה 'ישראל'". אינני יודע איך זה אפשרי, אבל בטח ימצאו עצה גם לזה". הרבי סיים באמרו: "הצלחה רבה, בשורות טובות, ושתהיה ארץ ישראל בכל הפרטים".

מעמד חלוקת הדולרים בימי ראשון היווה הזדמנות עבור עיתונאים לקיים סוג של 'ראיונות' עם הרבי, כאשר עברו עם מצלמה ושאלו שאלות בענייני השעה.

הזדמנות בולטת אחת כזו, מתועדת בתמונה שלפנינו: מר גרי טוכמן, כתב רשת התקשורת הבינלאומית 'CNN', עבר לפני הרבי עם צוות צילום, ושאל מה המסר של הרבי לעולם כולו בעניין ביאת המשיח.

הרבי אמר, ומצלמות ה'CNN' תיעדו זאת, אשר משיח מוכן לבוא עכשיו, ומה שנותר לנו הוא לעשות מעשה נוסף של טוב וחסד, ומיד משיח יבוא.

'ראיון' נוסף ומפורסם שהתקיים בחלוקת הדולרים, היה ביום ו' ניסן תש"נ, כאשר העיתונאי עודד בן עמי מרשת 'קול ישראל' שאל לדעתו של הרבי על העובדה שבאותם ימים פורקה הממשלה בארץ. הייתה זו ההזדמנות הראשונה בה הביע הרבי את דעתו קדשו בנושא, כאשר בעקבות כך הוכרעה הכף, ומר יצחק שמיר המשיך לכהן כראש הממשלה. בין הדברים, אמר הרבי: "אני אינני מתערב בפוליטיקה, ועודו והוא העיקר שאני מקווה שתיכף ומיד יהיה ראש הממשלה שם משיח צדקנו".

דרך חיים // מאמר "כי נר מצווה" – ספר המאמרים תשכ"ב

מהי ה"דרך חיים" שכה משמעותית עבור ה"נר מצווה" ו"תורה אור"? ומהי הפרשנות החסידית שמקבלים המושגים 'מוסר' ו'יסורים'? – כך הופכים את 'דרך' האתגרים של הנשמה למזאת וברורה

— א —

להאיר את דרך הנשמה

"פי נר מצווה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר"¹. "תלה הכתוב את המצווה בנר ואת התורה באור כו'. משל לאדם שהיה מהלך בדרך כו' נודמנה לו אבוקה של אור ("נר מצווה") נצל מן הקוצים ומן הברקנים ומן הפחתים כו', כיון שעלה עמוד השחר ("תורה אור") נצל מחיה רעה ומן הלסטים כו"².

וענינו בנמשל: שההליכה בדרך קאי [זהו משל] על כללות ענין ירידת הנשמה למטה, שירדה מאגרא רמה לבירא עמיקתא = 'מגג גבוה לבור עמק'. וכיון שכל הדרכים בחזקת סכנה, יש צורך באבוקה של אור ועד לאור היום להאיר את דרכו, שזהו ענין "נר מצווה ותורה אור", ותורה מלשון הוראה, שמורה לאדם את דרכו בחיים.

ו[צריך להבין, לגבי מה שממשיך בכתוב "ודרך חיים תוכחות מוסר"] כיון שיש כבר לא רק אבוקה של אור (מצווה) אלא גם אור היום (תורה), מדיע אין זה מספיק עדין, אלא צריך להיות גם הענין ד"דרך חיים"?

— ב —

אור חדש - חידוש בעבודה

והענין בזה, כמבאר במאמרים³, שעל ידי תורה ומצוות ("נר מצווה ותורה אור") ממשיכים [בעולמות הנבראים] את האור שזכר נמשך [עולם ה]אצילות. אבל להמשיך אור חדש מאין סוף ברוך הוא [עולם ה]אצילות, הרי זה על ידי מסירת נפש בקריאת שמע, וזהו הנקרא "דרך חיים".

וכללות הענין בזה, כמבאר בכמה מאמרים ובחינוך בקונטרס עץ החיים⁴, שענין "דרך חיים" קאי על פנימיות התורה (שהיא בחינת "עץ החיים") ועבודת התפלה, שעל ידי זה נתוסף ב"נר מצווה ותורה אור" לא רק הוספה שבהדרגה, אלא תוספת חדוש ש'באין ערך'.

וכמו בלמוד התורה, שיהיה נרגש בזה נותן התורה. והיינו, שההתקשרות עם נותן התורה היא בנדאי על ידי למוד התורה דוקא, אבל כדי שירגש בזה נותן התורה, הרי זה על ידי "דרך חיים" דוקא, שהוא ענין למוד תורת החסידות ועבודת התפלה, שעל ידי זה נרגש נותן התורה בלמוד התורה.

— ג —

"מוסר" של קשרים וחיבורים

וממשיך בכתוב: "ודרך חיים תוכחות מוסר". הינו, שפדי לבוא להעילוי ד"דרך חיים" הרי זה על ידי "תוכחות מוסר".

והענין בזה: דהנה, "מוסר" הוא מלשון 'יסורים'. אך אין הכוונה ליסורים דוקא חס ושלום, כי אם מה שהאדם מכניע את עצמו, שזהו כללות הענין ד"אתכפיא", וכמאמר רז"ל⁵: "קדש עצמו במותר לך".

ועוד ענין בזה, ש"מוסר" הוא גם מלשון 'קשר', כמו: "ננתקה את מוסרותימו"⁶, שהם תבליים לאסור ולקשר. והיינו, ששכמו כש'אוסרים' את האדם אינו יכול לילך הלאה כרצונו, כן היסורים (מה שהאדם מכניע את עצמו כו') הם גדר שלא יוכל הרצון להתפשט [לרצות בכל דבר שיעלה בדעתו], ומכרח הרצון להיות כפוף ובטל לנפש האלקית.

וענין הקשר' הוא גם לקשר ולחבר את נפש

4. סוף פרק ט"ו.

5. יבמות כ, א. תניא פ"ז. סוף פכ"ז.

6. תהלים ב, ג.

1. משלי ו, כג.

2. סוטה כא, א.

3. אור התורה נ"ך ח"א עמ' תקעא.

הבהמית, שתהיה בטלה לנפש האלקית.

וזהו "דרך חיים תוכחות מוסר", שעל ידי "תוכחות מוסר", שהאדם קושר את עצמו שלא תהיה התפשטות רצונו בדברים זרים, ואוסר וקושר נפש הבהמית לנפש האלוקית, שזהו **התחברות ב' הפכים** ממש שיתאחדו לאחדים, על ידי זה מעורר למעלה התקשרות והתחברות **אין סוף ברורה הוא עם העולמות**, שזהו ענין "דרך חיים", להמשיך אור חדש על ידי המסירת נפש (כנזכר לעיל).

— ד —

דרך בלי גבולות

וזהו "פי נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר", שבזה נכלל כללות ענין העבודה מלמטה למעלה;

שמתחיל מ"נר מצוה", שהוא ענין **העשיה בפעל** בלבד, והמדרגה שלמעלה מזה היא "תורה אור", שהוא ענין **ההבנה וההשגה**, והמדרגה היותר געלית היא "דרך חיים", שהוא ענין המסירת נפש **שלמעלה מהגבלת השכל**.

אף הפנה היא, שענין המסירת נפש, "דרך חיים", לא ישאר בפני עצמו, אלא ימשיך גם ב"נר מצוה ותורה אור".

והיינו, שגם כאשר עוסק בלמוד התורה וקיום המצוות, שהלמוד צריך להיות בשכל אנושי שהוא **ההגבלה**, ועל אחת כמה וכמה בקיום המצוות שהם במדידה והגבלה **עוד יותר** מאשר בלמוד התורה,

- שהרי בתורה אמרו רז"ל "כל העוסק בתורה עולה כאלו הקריב עולה", גם כאשר אין זה זמן ומקום ההקדבה, כיון שהתורה אינה מגבלת בזמן ומקום, מה שאין כן המצוות שמגבלים בזמן

ומקום -

הנה בשעת מעשה צריך להיות מאיר אצלו ענין המסירת נפש שהוא **בלי גבול**.

ועוד זאת, שפנין שזהו ענין של בלי גבול, לא שיהיה לומר שלאחר שפסר נפשו פעם אחת, אזי נסתימה עבודתו, אלא יכול וצריך **להוסיף בזה בעמק יותר**, להיותו בלי גבול.

— ה —

"אתה תופס בכולו"

אמנם ישנו ענין נוסף שצריך להיות עוד לפני "נר מצוה" (אלא שלא נזכר בכתוב מצד גדל הפשיטות שבדבר).

שזהו ענין "ראה תתא" וקבלת על [= הבטול הראשוני והבסיסי, קבלת על מלכות שמים], שעל זה נאמר: **"ראשית חכמה יראת ה'"**, וכמו אמירת "מודה אני" ו"הודו לה", שזהו יסוד והתחלת העבודה.

אמנם, אף שענין זה הוא התחלת העבודה (שלפני התחלת הפסוק), הרי זה קשור עם "דרך חיים" (שבסיום הפסוק), שהוא ענין המסירת נפש שלמעלה מהשגה.

וכידוע המבאר בכמה מקומות, ובפרט ב'קנטרס העבודה', שעל ידי יראה מגיעים בבחינת **העצמות** [עצמותו ומהותו יתברך, שלמעלה מכל הגדרה שהיא], ובבחינת העצמות לא שיהיה לחלק בין ה'תפיסא' שעל ידי יראה תתא לה'תפיסא' שעל ידי יראה עלאה, כיון שאין זה בגדר התחלקות. וכידוע מאמר הבעל שם טוב⁸: "העצם פשאתה תופס במקצתו **אתה תופס בכולו**".

וזהו שדוקא על ידי התחלת ויסוד העבודה, יראה תתא וקבלת על, באים לדגות ה'כי עליונות'.

8. תהלים קיא, י.

9. פרק ג.

10. כתר שם טוב, הוספות, סרכ"ז.

7. ראה מנחות ק, א.

בית חב"ד, בית הכנסת, לעסק או למוסד החינוכי
התוכן מתעדכן כל העת, בכתבים רלוונטיים
תוכן מרתק ומותאם לקהל היעד

חבצת חידוד
לאחר הודעה
35% הנחה
לשנה
הראשונה

JEM ישראל < did.li/JEM-tv > 03-3083554

לחיות עם הרבי - סביב השעון
וידאו מהרבי ברצף
בכל שעות היממה

בית

התועדות משפחתית
לשולחן שבת

שולחן שבת חסידי

מן הקצה אל הקצה

**על מה הגיב הרבי "פלא גדול שהעיקר חסר"?
ובאיזו הנהגה ניתן לראות "חסידות חיה, חסיד חי"?
– הפעולה המשמעותית שמתרחשת גם בהשפעה
'קטנה' על הזולת**

'מענה' מיוחד

הביטאון, שזכה ליחס של חביבות מיוחדת מהרבי, היה עובר אצל הרבי להגהה לפני הפרסום. על הטור הזה, העיר הרבי למערכת ב'מענה' מיוחד. הרבי ביקש 'להפנות את הזרקור' לקטע אחד מתוך המאמר, ולהרחיב בו באופן מיוחד; וכפי שמיד נראה, יש בכך לימוד ומסר חשוב עבור כולנו.

ב'די אידישע היים', ביטאון נשי חב"ד העולמי, גיליון סתיו תשל"ו, התפרסם טור מיוחד של הגב' נחמה גרייזמן ע"ה.

במאמרה מגוללת הכותבת מאורע שקרה בעת שהדריכה במכון "בית חנה" במיניסוטה, בו היא מעדה ושברה את היד; ומעלה על נס את החינוך החסידי, שסייע לה להביט על 'חצי הכוס המלאה' ולהודות להשם על החלקים הטובים של המאורע.

חסיד חי, אמיתי!

אמר. "שמעתי עליהם, קראתי עליהם, ראיתי סרטים עליהם, אך מעולם לא חלמתי שאראה משהו מהם בבית הרפואה של ס. פאול בחדר המיון!".

ובכן, ברוח ליובאוויטשית אמיתית, הסברנו - שתי חברות ואני - מהי ליובאוויטש, ותיארנו את הרבי, ואת המכון ליהדות עבור נערות בס. פאול. הוא הקשיב מוקסם. השיחה הגיעה אל נושא התפילין. כן, יש לו תפילין, אך הוא לא הניח אותם כבר 20 שנה... סידרנו מיד שאחד המורים יבוא אליו להראות לו כיצד להניח אותם שוב. לרגע כמעט שכחתי לשם מה הגעתי לשם...

בין המאורעות שמגוללת הכותבת במאמר, מתארת היא את מה שאירע בבית הרפואה אליו נלקחה:

"הרופא ד"ר ג., שבהשגחה פרטית היה יהודי, רשם מפי חברות דיווח על המקרה. הם הזכירו בין היתר שאני נמנית על חסידי חב"ד מברוקלין.

חיכיתי בצפייה מתוחה לבואו של הרופא ולאבחנה שלו. הוא נכנס והתבונן בי, שותק. אי לא, הרהרתי, בטח יש לו בשורה לא טובה והוא שוקל כיצד להודיעה לי.

הרופא עדיין עמד והתבונן בי. "את יודעת מה, מעולם לא נזדמן לי לראות חסיד חי, אמיתי!"

העיקר חסר!

הרופא, הוא המאורע המשמעותי שמהווה "עיקר" הסיפור, ואודותיו יש להרחיב במאמר.

הרבי אף מפרט, ו'מאיר' כיצד אין זה פרט קטן ושולי, אלא מאורע משמעותי שכדאי לתת עליו את הדעת:

קטע זה הוזכר במאמר כמו בדרך אגב, בעוד שעיקר המאמר נסוב על נושא ההודיה לה'. על כך העיר הרבי: "פלא גדול שהעיקר חסר", "וכדאי להוסיף (ובהרחבה)".

במבט של הרבי, המאורע ה'קטן' הזה עם

ב"מהי חסידות חיה, חסיד חי" - שבטח ראה בזה נשמת היהדות כולה.

בלשון החסידות: **ברגעא חדא** [= ברגע אחד] **מן הקצה אל הקצה**.

ונוסף על זה - מי ישער ההמשך אצלו לאחר זזה?!"

"על ידי המאורע **שלה** ראה יהודי בפעם הראשונה: חסיד, ודווקא נערה בארצות הברית המדברת אנגלית כמוהו, ומשתדלת בעוצם הכאבים שלה **לא** על דבר רפואתה, כי אם להסבירו יהדות ועד למעשה **בפועל** - תפילין.

ועד - **ששכח** שהוא רופא **וכו'**, שכח על **כל המציאות שלו!** ונתעורר - בריכוז **כל מחשבתו**

רגע משנה חיים

עלינו לייקר כל הזדמנות בה יש לנו אפשרות להשפיע ולפעול על יהודי, אפילו במשהו 'קטן'. כאשר אנו מייצגים בגאון את מי שאנחנו, ומראים כיצד גם אדם 'מן השורה' מגלם בחייו את רוח החסידות, אנו מראים לסובבים "מהי חסידות חיה, חסיד חי", ופועלים פעולה שאין לשער עד היכן יגיעו תוצאותיה.

(מבוסס על אגרות קודש כרך לא, עמוד יט)

במענה המיוחד הזה, מלמד אותנו הרבי מה קורה בעת פעולה פשוטה כל כך, לכאורה, בה הרופא נזכר אודות יהדותו וזוכה להניח תפילין: זהו מעבר ברגע אחד "מן הקצה אל הקצה".

פעולה שנראית לעינינו רגעית, חד פעמית, מהווה בעצם פעולה משנת חיים, התעוררות ו'הזזה' פנימית של עומק הנשמה, ש"מי ישער" מה יהיה ההמשך שלה!

<<< המשך מעמוד 11

הלך בדרכיו של שמואל הנביא, והיווה דוגמה לעניו אמיתי.

זהו, אם כן, השיעור בענווה שמבקשת התורה ללמד אותנו¹⁰. "דעו לכם", אומרת התורה, "כי משה רבינו היה יהודי כזה שהשפיל את עצמו להתעסק עם כל אדם ולהשפיע לו, ולא מתוך תחושת הקרבה אלא באהבה ובטבעיות". וזה מה שהפך את משה רבינו לנביא חד-פעמי, "רבם של כל הנביאים", שזוכה להשראת השכינה בכל עת.

על אף שאנו רחוקים מלהיות בעלי 'רוח הקודש' כזו, גם מאיתנו נדרש, ולו במידת מה, ללכת בדרכו של משה רבינו ושל רבותינו נשיאינו, ולסגל לעצמנו תכונה של דאגה לזולת לא רק מתוך תחושת ויתור והקרבה, אלא כדבר טבעי. זוהי "השראת השכינה", זוהי "רוח הקודש" של אמת.

גם שמואל הקטן התאפיין באותה תכונה בדיוק. קודם כל הוא 'הקטין' את עצמו, כפי שמעיד הסיפור שמספרת הגמרא⁸: רבן גמליאל הורה ששבעה מהחכמים יבואו בשעה מוקדמת בבוקר כדי לעבר את השנה, אך כשהגיע מצא במקום שמונה חכמים. "מי הוא שעלה שלא ברשות? ירד!" - קרא הנשיא. שמואל הקטן מיד נעמד ואמר שהוא זה שהגיע למרות שלא נקרא, רק כדי לחפות על מישהו אחר ולמנוע ממנו את המבוכה והבושה.

אך לא פחות מזה, שמואל הקטן היה 'תלמידו בענווה' של שמואל הנביא. כל מי שקרא את ספר שמואל מבחין בדמותו של הנביא כמנהיג שלא ישב במגדל השן, אלא היה 'נביא של העם' שירד והסתובב בין האנשים הקטנים כדי לשמוע את המצוקות ולפתור בעיות. כפי ששמואל עצמו מעיד: "הייתי הולך [על החמור שלי] מעיר לעיר לשפוט אותם על עסקי צורכיהם"⁹. שמואל הקטן

10. חשוב לציין כי בשיחה עצמה לא מופיע הסבר זה בפירוש, והמעין יוכל לראות כי ניתן לפרש את כוונת הרבי בקשר להסבר הפסוקים גם בצורות נוספות.

8. סנהדרין, יא, א.
9. רש"י על שמואל א, יב, ג.

המישה תלמידים – המישה חומשים

חמשה תלמידים היו לו לר' יוחנן בן זכאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניא, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מינה שבחם: רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה, רבי יהושע בן חנניא אשרי יולדתו, רבי יוסי הכהן חסיד, רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא, ורבי אלעזר בן ערך כמעין המתגבר. הוא היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכך מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכך שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכך מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ואלעזר בן ערך בכך שניה, מכריע את כלם (משנה ט)

חז"ל אמרו שיש דמיון מסוים בין רבי יוחנן בן זכאי למשה רבינו, שניהם חיו מאה ועשרים שנה ואת תולדות החיים של שניהם אפשר לחלק לשלוש תקופות של ארבעים שנה.

כאן במשנה אפשר למצוא נקודת דמיון נוספת. התורה, שנקראת "תורת משה", מחולקת לחמישה חומשים. וכן תורתו של רבי יוחנן בן זכאי התחלקה לחמשת התלמידים המוזכרים כאן במשנה: רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניא, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך. כל תלמיד היה מסוג שונה, וכל אחד מהם מקביל לאחד מחמשת חומשי התורה - לפי הסדר:

רבי אליעזר בן הורקנוס מקביל לחומש בראשית. שהרי רבי אליעזר נקרא "רבי אליעזר הגדול", ועל מעשה בראשית אמרו חז"ל שזו "הגדולה".

רבי יהושע בן חנניא מקביל לחומש שמות. על רבי יהושע אמר רבו רבי יוחנן "אשרי יולדתו", וחומש שמות מספר על לידתו של עם ישראל ביציאה ממצרים. יש קשר נוסף בין רבי יהושע לחומש שמות: רבי יהושע התווכח רבות עם חכמי האומות בגלל היותו מקורב לשלטונות, וזה מזכיר מאד את מה שמסופר בחומש שמות על משה רבינו שגדל בבית פרעה מלך מצרים וניהל איתו ויכוחים.

רבי יוסי הכהן מקביל לחומש ויקרא, כי ספר ויקרא עוסק בדינים ובמצוות הקשורים לכהנים ונקרא "תורת הכהנים".

רבי שמעון בן נתנאל מקביל לחומש במדבר. מעלתו ותכונתו הבולטת של רבי שמעון היא שהיה "ירא חטא", כלומר שהוא פחד מהחטא עצמו, מהפגם שהוא עושה בנפש ומהריחוק מה' שהוא גורם. הדרך להגיע לדרגה כזו היא לספור את הימים שניתנו לו מלמעלה כדי למלא את שליחותו בעולם, וכך להתעורר ולנצל את זמנו בצורה מלאה ללא חטא. וזה התוכן הפנימי של חומש במדבר, שנקרא "חומש הפקודים" - המספר והמניין.

רבי אלעזר בן ערך מקביל לחומש דברים. רבי אלעזר היה "כמעין המתגבר" וחדש בתורה חידושים משלו. בכך גם מתייחד חומש דברים מכל שאר החומשים - לאחר שמה רבינו קיבל את ארבעת החומשים הראשונים מפי הקדוש ברוך הוא, הוא נעשה "כמעין המתגבר" ואת החומש האחרון הוא אמר מפי עצמו.

(מהתעודות שבת-קודש פרשת דברים ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

שם שמיים

רבי יוסי אומר: יהי ממון חברך חביב עליך כשלך. והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמיים (משנה יב)

האמרה "כל מעשיך יהיו לשם שמיים" מלמדת אותנו דבר גדול. ישנם דברים ופעולות שאינם מצוות, ולפי ההלכה לא מברכים על עשייתם, ואף אסור לברך עליהם כדי שלא לומר ברכה לבטלה. אך כאן מלמדת אותנו המשנה, שב"כל מעשיך", כולל גם הפעולות היומיומיות של עסקי החולין, צריך להזכיר "שם שמיים" - וזאת על ידי שאומרים גם על עסקי החולין "ברוך ה'", "תודה לא-ל" וכדומה.

(ביאורים לפרקי אבות, כרך א, עמוד 119)

מבוסס על הספר 'עת לדעת', בהוצאת צעירי אגודת חב"ד מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

יז סיוון

תש"א

הרבי והרבנית עזבו את אירופה דרך ליסבון שבפורטוגל, ועלו על הספינה "סורפא פינטא" שהפליגה לניו יורק.

כ סיוון

תרס"ב

ישיבת "תומכי תמימים" בעיר ליובאוויטש נסגרה לזמן קצר בעקבות הלשנות של 'משכילים' שניסו בכל כוחם לסגור את הישיבה, שהייתה

כב סיוון

תש"ז

הרבי ואימו הרבנית חנה עוזבים את פריז באונייה ומפליגים לארצות הברית. הרבי הגיע במיוחד מניו יורק לפריז כדי להביא את אימו, שיצאה באותה תקופה מרוסיה, לניו יורק.

לוח חב"ד

על פי הספר
"הלכות ומנהגי
חב"ד"

שבת קודש פרשת בהעלותך

יח סיוון

נמוך מדי - כדי שהקהל ישמע גם את הפסוקים האלה.²

- לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק ב בפרקי אבות.

- בקריאת התורה, בעל הקורא מנמיך מעט את קולו בקריאת פסוקים א-ו בפרק יא (העוסקים בחטא המתאוים)¹, אך כמובן לא יקרא בקול

1. כן נהג הבעל-קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה,

ע"פ פרי"ח סי' תכח.

2. פרי"ח שם. לקוטי מהרי"ח (ח"ב סא,א) ושערי רחמים (ג,ג).

לבושיהון וידכון: ה' ולקחלו פ'ר ב'נ' פ'ק'ר ומנחתו
ס'לת ב'לולה בש'מן ופ'ר'שני ב'נ' פ'ק'ר תקח
לחטאת: ולקחלו פ'ר ב'נ' פ'ק'ר ומנחתו ס'לת ב'לולה
בש'מן ופ'ר'שני ב'נ' פ'ק'ר תקח לחטאת: ויסבון
תור בר תורי ומנחתה ס'לתא דפילא במשח ותור
תנן בר תורי תסב לחטאת: ט' והקרבת את
הלויים לפני אהל מועד והקחלת את כל עדת
בני ישראל: והקרבת את הלויים לפני אהל מועד
והקחלת את כל עדת בני ישראל: ותקרב ית
לואי קדם משכן זמנא ותכנוש ית כל כנשתא
דבני ישראל: והקרבת את הלויים לפני יהוה
וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלויים:
והקרבת את הלויים לפני יהוה וסמכו בני ישראל
את ידיהם על הלויים: ותקרב ית לואי קדם יי
ויסמכון בני ישראל ית ידיהון על לואי:
והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יהוה:
מאת בני ישראל והיו לעבד את עבדת יהוה:
והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יהוה מאת
בני ישראל והיו לעבד את עבדת יהוה: וירם
אהרן ית לואי ארמא קדם יי מן בני ישראל
ויהון למפלח ית פלחנא דיי: י' והלויים יסמכו
את ידיהם על ראש הפרים ועשה את האחד
חטאת ואת האחד עלה ליהוה לכפר על
הלויים: והלויים יסמכו את ידיהם על ראש
הפרים ועשה את האחד חטאת ואת האחד עלה
ליהוה לכפר על הלויים: ולואי יסמכון ית ידיהון
על ריש תוריא ועבד ית חד חטאתא וית חד
עלתא קדם יי לכפרא על לואי: י' והעמדת
את הלויים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם
תנופה ליהוה: והעמדת את הלויים לפני אהרן
ולפני בניו והנפת אתם תנופה ליהוה: ותקם ית
לואי קדם אהרן וקדם בנוי ותרם יתהון ארמא
קדם יי: י' והבדלת את הלויים מתוך בני

א' וידבר יהוה אלימשה לאמר: וידבר יהוה
אלימשה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:
ב' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את
הנרת אלימול פני המנוחה יאירו שבעת
הנרות: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך
את הנרת אלימול פני המנוחה יאירו שבעת
הנרות: מלל עם אהרן ותימר לה באדלקותך ית
בוצינא לקבל אפי מנרתא יהון מנחין שבעא
בוצינא: ויעש כן אהרן אלימול פני המנוחה
העלה נרתיה כאשר צוה יהוה את משה:
ויעש כן אהרן אלימול פני המנוחה העלה נרתיה
כאשר צוה יהוה את משה: ועבד כן אהרן לקבל
אפי מנרתא אדלק בוצינא קמא די פקיד יי ית
משה: וזו מעשה המנוחה מקשה וזה עד
ירכה עד פרתה מקשה הוא כמראה אשר
הראה יהוה את משה כן עשה את המנוחה:
וזו מעשה המנוחה מקשה וזה עד ירכה עד
פרתה מקשה הוא כמראה אשר הראה יהוה
את משה כן עשה את המנוחה: ודין עובד
מנרתא נגידא דהב עד שידה עד שושנה נגידא
היא כחזו די אחזי יי ית משה כן עבד ית
מנרתא: פ' ה' וידבר יהוה אלימשה לאמר:
וידבר יהוה אלימשה לאמר: ומליל יי עם משה
למימר: וקח את הלויים מתוך בני ישראל
וטהרת אתם: קח את הלויים מתוך בני ישראל
וטהרת אתם: קרב ית לואי מגו בני ישראל
ויתדפי יתהון: וזכה תעשה להם לטהרם הזה
עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם
וכבסו בגדיהם וטהרו: וזכה תעשה להם
לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער
על כל בשרם וכבסו בגדיהם וטהרו: וכדין
תעבד להון לדכואיהון אדי עליהון מיא
דחטאתא ויעברון מספר על כל בשרהון ויתורון

יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הָלוֹיִם: וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הָלוֹיִם
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הָלוֹיִם: וְתַפְרֹשׁ יֵת לְוֹאֵי
מִגֹּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ מִשְׁמָשִׁין קִדְמִי לְוֹאֵי:

שְׁנֵי טו וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ הָלוֹיִם לַעֲבֹד אֶת־אַהֲלֵ
מוֹעֵד וְטַהֲרֹת אֹתָם וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה:
וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ הָלוֹיִם לַעֲבֹד אֶת־אַהֲלֵ מוֹעֵד
וְטַהֲרֹת אֹתָם וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה: וְכֹתֵר בֶּן
יַעֲלֹן לְוֹאֵי לְמַפְלַח יֵת מִשְׁפָּן זִמְנָא וְתִדְכִּי יִתְהוֹן
וְתִרְם יִתְהוֹן אֲרָמָא: טז כִּי נִתְּנִים נִתְּנִים הָמָּה לִי
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פְּטִירָתָם כְּבוֹר
כָּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַחְתִּי אֹתָם לִי: כִּי נִתְּנִים
נִתְּנִים הָמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פְּטִירָתָם
כְּלוֹרָתָם כְּבוֹר כָּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַחְתִּי אֹתָם לִי:
אֲרִי אֲפָרְשָׁא מִפְּרָשִׁין אֲנֹן קִדְמִי מִגֹּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
חֶלֶף פֶּתַח כָּל וְלָדָא בּוֹכְרָא כָּלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קִרְבִּית יִתְהוֹן קִדְמִי: יז כִּי לִי כָל־כְּבוֹר בְּבִנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וּבִבְהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־כְּבוֹר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי אֹתָם לִי: כִּי לִי
כָל־כְּבוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וּבִבְהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי
כָל־כְּבוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַקְּדָשְׁתִּי אֹתָם לִי: אֲרִי
דִּילִי כָל בּוֹכְרָא בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֲנָשָׁא וּבִבְעִירָא
בְּיוֹמָא דְקֻטְלִית כָּל בּוֹכְרָא בְּאֲרָעָא דְמִצְרַיִם
אֶקְדָּשִׁית יִתְהוֹן קִדְמִי: יח וְאַקַּח אֶת־הָלוֹיִם
תַּחַת כָּל־כְּבוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַקַּח אֶת־הָלוֹיִם
תַּחַת כָּל־כְּבוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: וְקִרְבִּית יֵת לְוֹאֵי
חֶלֶף כָּל בּוֹכְרָא בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: יט וְאַתְּנָה אֶת־
הָלוֹיִם נִתְּנִים א לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲלֵ
מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי
יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגִשְׁתַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ:
וְאַתְּנָה אֶת־הָלוֹיִם נִתְּנִים א לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲלֵ
מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי
יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגִשְׁתַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ:

וְיִהְיֶה יֵת לְוֹאֵי מִסִּירִין לְאַהֲרֹן וּלְכֹנֹהֵי מִגֹּד בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְמַפְלַח יֵת פֶּלַח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפָּן
זִמְנָא וּלְכַפֵּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי
יִשְׂרָאֵל מוֹתָא בְּמִקְרַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹדֶשׁ־אֶ:
כ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְלוֹיִם כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לְלוֹיִם
בְּנֵי־עֲשׂוֹ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיַּעַשׂ מֹשֶ׈ה וְאַהֲרֹן
וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלוֹיִם כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה לְלוֹיִם בְּנֵי־עֲשׂוֹ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַעֲבַד
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל כְּנִשְׁתָּא דְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוֹאֵי
כָּל דִּי פְקִיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה לְוֹאֵי בֶן עֲבָדוֹ לְהוֹן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כא וַיִּתְחַטְּאוּ הָלוֹיִם וַיִּכְבְּסוּ
בְּגָדֵיהֶם וַיִּנָּף אַהֲרֹן אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּכְפֹּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן לְטַהֲרֵם: וַיִּתְחַטְּאוּ הָלוֹיִם
וַיִּכְבְּסוּ בְּגָדֵיהֶם וַיִּנָּף אַהֲרֹן אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי
יְהוָה וַיִּכְפֹּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן לְטַהֲרֵם: וַאֲדַכִּי לְוֹאֵי
וְחִירוֹ לְבוּשִׁיהוֹן וְאָרַם אַהֲרֹן יִתְהוֹן אֲרָמָא קִדְם
יְיָ וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן אַהֲרֹן לְדִכּוּאִיהוֹן: כב וְאַחֲרֵי־כֵן
בָּאוּ הָלוֹיִם לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַתָּם בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד
לִפְנֵי אַהֲרֹן וּלִפְנֵי בְנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה עַל־הָלוֹיִם בֶּן עֲשׂוֹ לָהֶם: וְאַחֲרֵי־כֵן
בָּאוּ הָלוֹיִם לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַתָּם בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד לִפְנֵי
אַהֲרֹן וּלִפְנֵי בְנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
עַל־הָלוֹיִם בֶּן עֲשׂוֹ לָהֶם: וְכֹתֵר בֶּן עֲלֹ לְוֹאֵי
לְמַפְלַח יֵת פֶּלַחנְהוֹן בְּמִשְׁפָּן זִמְנָא קִדְם אַהֲרֹן
וְקִדְם בְּנוֹהֵי כְּמָא דִּי פְקִיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה עַל לְוֹאֵי
בֶן עֲבָדוֹ לְהוֹן: ס כד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ
עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא: כה זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם מִבֶּן
חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה יְבוֹא לְצִבָּא צִבָּא
בְּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם מִבֶּן חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה יְבוֹא לְצִבָּא צִבָּא בְּעֲבֹדַת
אֹהֶל מוֹעֵד: דָּא דִּי לְוֹאֵי מִבְּר חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִין
שָׁנִין וְלַעֲלָא יִיתִי לְחִילָא חִילָא בְּפֶלַח מִשְׁפָּן

זמנא: כה ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד: ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד: ומבן חמשים שנין תוב מחיל פלחנא ולא יפלח עוד: וישרת את אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה לא יעבד ככה תעשה ללויים במשמרתם: ושרת את אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה לא יעבד ככה תעשה ללויים במשמרתם: וישמש עם אחוהי במשכן זמנא למטר מטרא ופלחנא לא יפלח כדין תעבד ללואי במטרתהון: פ

שלישי א וידבר יהוה אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר: וידבר יהוה אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר: ומליל יי עם משה במדברא דסיני בשתא תנחתא למפקהון מארעא דמצרים בירחא קדמאה למימר: ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: ויעבדון בני ישראל ית פסחא בזמנה: בארבעה עשר יום בחדש הזה בין הערבים תעשו אתו במועדו בכל חקתיו וככל משפטיו תעשו אתו: בארבעה עשר יום בחדש הזה בין הערבים תעשו אתו במועדו בכל חקתיו וככל משפטיו תעשו אתו: בארבעת עשר יומא בירחא הדין בין שמשיא תעבדון יתה בזמנה ככל גזרתה וככל דחזי לה תעבדון יתה: וידבר משה אל בני ישראל לעשת הפסח: וידבר משה אל בני ישראל לעשת הפסח: ומליל משה עם בני ישראל למעבד פסחא: ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יהוה את משה בן עשו בני ישראל: ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין

הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יהוה את משה בן עשו בני ישראל: ויעבדו ית פסחא בניסן בארבעת עשר יומא בירחא בין שמשיא במדברא דסיני ככל די פקיד יי ית משה בן עבדו בני ישראל: ויהי אנשים אשר היו טמאים לגפש אדם ולא יוכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: ויהי אנשים אשר היו טמאים לגפש אדם ולא יוכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: והיו גברא די הוו מסאבין לטמי נפשא דאנשא ולא יכילו למעבד פסחא ביומא ההוא וקריבו קדם משה וקדם אהרן ביומא ההוא: ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לגפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן יהוה במועדו בתוך בני ישראל: ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לגפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן יהוה במועדו בתוך בני ישראל: ואמרו גברא האנון לה אנחנא מסאבין לטמי נפשא דאנשא למא נתמנע בדיל דלא לקרבא ית קרבנא דיי בזמנה בגו בני ישראל: ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם: ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם: ואמר להון משה אורכו עד דאשמע מה דאתפקד קדם יי על די לכון: פ וידבר יהוה אל משה לאמר: וידבר יהוה אל משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: וידבר אל בני ישראל לאמר איש איש ביהיה טמא או לגפש או בדרך רחקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח ליהוה: וידבר אל בני ישראל לאמר איש איש ביהיה טמא או לגפש או בדרך רחקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח ליהוה: מלל עם בני ישראל למימר גבר גבר ארי יהי מסאב לטמי נפשא דאנשא או בארעא

רחיקא לכון או לדריכון ויעבד פסחא קדם יי:
 א בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים
 יעשו אתו על־מצות ומִרְרִים יאכלהו: בחדש
 השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אתו
 על־מצות ומִרְרִים יאכלהו: בירחא תנינא
 בארבעת עשר יומא בין שמיאי יעבדון יתה
 על פטיר ומררין ייכלנה: י לא־ישאירו מִמֶּנּוּ
 עד־בֶּקֶר ועצם לא ישברו־בו ככל־חקת הפסח
 יעשו אתו: לא־ישאירו מִמֶּנּוּ עד־בֶּקֶר ועצם לא
 ישברו־בו ככל־חקת הפסח יעשו אתו: לא
 ישאֲרוֹן מִגֵּחַ עד צפרא וגרמא לא יתברון ביה
 ככל גזרת פסחא יעבדון יתה: י והאיש אשר
 הוא טהור ובדרך לא־יהיה וחדל לעשות
 הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה כי א קרבן
 יהיה לא הקריב במעדו חטאו ישא האיש
 ההוא: והאיש אשר־הוא טהור ובדרך לא־יהיה
 וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא
 מעמיה כי א קרבן יהיה לא הקריב במעדו חטאו
 ישא האיש ההוא: וגברא דהוא דכי ובארח לא
 הוה ויתמנע למעבד פסחא וישתצי אנשא ההיא
 מעמה ארי קרבנא דיי לא קריב בזמנה חובה
 יקבל גברא ההוא: י וכי־יגור אתכם גר ועשה
 פסח ליהוה כחקת הפסח וכמשפטו כן יעשה
 חקה אחת יהיה לכם ולגר ולא־זרח הארץ:
 וכי־יגור אתכם גר ועשה פסח ליהוה כחקת
 הפסח וכמשפטו כן יעשה חקה אחת יהיה לכם
 ולגר ולא־זרח הארץ: וארי יתגיר עמכון גיורא
 ויעבד פסחא קדם יי בגזרת פסחא וכדחזי לה
 כן יעבד קמא חד יהי לכון ולגיורא וליציבא
 דארעא: ס

רבינו טו וביום הקים את־המשכן כפה הענן
 את־המשכן לאהל הערת ובערב יהיה על־
 המשכן כמראה־אש עד־בֶּקֶר: וביום הקים
 את־המשכן כפה הענן את־המשכן לאהל הערת

ובערב יהיה על־המשכן כמראה־אש עד־בֶּקֶר:
 וביומא דאתקם ית משכנא חפא עננא ית
 משכנא למשכנא דסהודתא וברמשא הוה על
 משכנא כחזו אשתא עד צפרא: טו כן יהיה
 תמיד הענן יכסנו ומראה־אש לילה: כן יהיה
 תמיד הענן יכסנו ומראה־אש לילה: כן הוה
 תדירא עננא חפי לה וחזו אשתא בליליא:
 י ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן
 יסעו בני ישראל ובמקום אשר ישכן־שם הענן
 שם יחנו בני ישראל: ולפי העלות הענן מעל
 האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל ובמקום אשר
 ישכן־שם הענן שם יחנו בני ישראל: ולפום
 אסתלקות עננא מעלוי משכנא ובתר כן נטלין
 בני ישראל ובאתרא דשרי תמן עננא תמן שרן
 בני ישראל: יי על־פי יהוה יסעו בני ישראל
 ועל־פי יהוה יחנו בלילימי אשר ישכן הענן
 על־המשכן יחנו: על־פי יהוה יסעו בני ישראל
 ועל־פי יהוה יחנו בלילימי אשר ישכן הענן
 על־המשכן יחנו: על מימרא דיי נטלין בני
 ישראל ועל מימרא דיי שרן כל יומי די שרי
 עננא על משכנא שרן: יט ובהאריך הענן על־
 המשכן ימים רבים ושמרו בני־ישראל את־
 משמרת יהוה ולא יסעו: ובהאריך הענן על־
 המשכן ימים רבים ושמרו בני־ישראל את־
 משמרת יהוה ולא יסעו: ובאורכות עננא על
 משכנא יומין סגיאין ויטרון בני ישראל ית
 מטרת מימרא דיי ולא נטלין: כ ויש אשר יהיה
 הענן ימים מספר על־המשכן על־פי יהוה יחנו
 ועל־פי יהוה יסעו: ויש אשר יהיה הענן ימים
 מספר על־המשכן על־פי יהוה יחנו ועל־פי יהוה
 יסעו: ואית די הוה עננא יומי דמנן על משכנא
 על מימרא דיי שרן ועל מימרא דיי נטלין:
 כא ויש אשר יהיה הענן מערב עד־בֶּקֶר ונעלה
 הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן

וְנָסְעוּ: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר יְהִיָּה הֶעָנָן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר
וְנִעְלָה הֶעָנָן בְּבֹקֶר וְנָסְעוּ אוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְנִעְלָה
הֶעָנָן וְנָסְעוּ: וְאֵית דִּי הָיָה עֲנָנָא מִרְמָשָׁא עַד
צִפְרָא וּמִסְתַּלֵּק עֲנָנָא בְּצִפְרָא וְנִטְלִין אוֹ יָמָם
וְלַיְלָה וּמִסְתַּלֵּק עֲנָנָא וְנִטְלִין: כַּ אֲוִימִים אוֹ-
חֲדָשׁ אֲוִימִים בְּהַאֲרִיד הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן
עָלָיו יַחְנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְעוּ וּבִהְעֵלְתוּ
יִסְעוּ: אֲוִימִים אוֹ-חֲדָשׁ אֲוִימִים בְּהַאֲרִיד הֶעָנָן
עַל־הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן עָלָיו יַחְנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְעוּ
וּבִהְעֵלְתוּ יִסְעוּ: אוֹ תְרִין יוֹמִין אוֹ יָרְחָא אוֹ עֶדֶן
בְּעֶדֶן בְּאוֹרְכוֹת עֲנָנָא עַל מִשְׁכְּנָא לְמִשְׁרֵי עֲלוּהֵי
שָׁרֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא נִטְלִין וּבִאֲסַתְלָּקוּתָהּ נִטְלִין:
כַּ עַל־פִּי יְהוָה יַחְנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת יְהוָה שְׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בִּיד־מִשְׁהָ:
עַל־פִּי יְהוָה יַחְנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת
יְהוָה שְׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בִּיד־מִשְׁהָ: עַל מִימְרָא
דִּי שָׁרֵן וְעַל מִימְרָא דִּי נִטְלִין יֵת מִטְרַת מִימְרָא
דִּי נִטְרִין עַל מִימְרָא דִּי בִידָא דְמִשְׁהָ: פ
א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:
ב עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוּצֹת כֶּסֶף מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה
אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הַעֲדָה וּלְמַסַּע אֶת־
הַמַּחֲנֹת: עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוּצֹת כֶּסֶף מְקֻשָּׁה
תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הַעֲדָה וּלְמַסַּע
אֶת־הַמַּחֲנֹת: עַבְד לָךְ תִּתֵּן חֲצוּצָרֵן דְּכֶסֶף נָגִיד
תַּעֲבֹד יִתְּנֵן וַיְהִינֵן לָךְ לַעֲרֵעָא כְּנִשְׁתָּא וּלְאַטְלָא
יֵת מִשְׁרִיתָא: ג וַתִּקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֱלֹיךְ כָּל־
הַעֲדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַתִּקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ
אֱלֹיךְ כָּל־הַעֲדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּתְקַעוּ
בָהֶן וַיִּזְדַּמְּנוּן לְוַתֵּךְ כָּל כְּנִשְׁתָּא לְתַרַע מִשְׁכָּן
זִמְנָא: ד וְאִם־בְּאַחַת יִתְקַעוּ וְנוֹעְדוּ אֱלֹיךְ
הַנְּשִׂאִים רֹאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל: וְאִם־בְּאַחַת
יִתְקַעוּ וְנוֹעְדוּ אֱלֹיךְ הַנְּשִׂאִים רֹאשֵׁי אֶלְפֵי
יִשְׂרָאֵל: וְאִם בְּחֶדָא יִתְקַעוּ וַיִּזְדַּמְּנוּן לְוַתֵּךְ

וּבְרַבְכָּא רִישֵׁי אֶלְפֵיָא דִּישְׂרָאֵל: ה וַתִּקְעֹתָם
תְרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים קְדָמָה:
וַתִּקְעֹתָם תְרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים קְדָמָה:
וַתִּתְקַעוּן יִבְכְּתָא וַיִּטְלוּן מִשְׁרִיתָא דְשָׁרֵן קְדוּמָא:
וַתִּקְעֹתָם תְרוּעָה שְׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים
תִּימָנָה תְרוּעָה יִתְקַעוּ לְמַסְעֵיהֶם: וַתִּקְעֹתָם
תְרוּעָה שְׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים תִּימָנָה
תְרוּעָה יִתְקַעוּ לְמַסְעֵיהֶם: וַתִּתְקַעוּן יִבְכְּתָא
תַנְיָנוּת וַיִּטְלוּן מִשְׁרִיתָא דְשָׁרֵן דְרֹמָא יִבְכָּא
יִתְקַעוּן לְמַטְלָגִיהוֹן: וּבִהְקָהִיל אֶת־הַקָּהֵל
תִּתְקַעוּ וְלֹא תִרְעוּ: וּבִהְקָהִיל אֶת־הַקָּהֵל תִּתְקַעוּ
וְלֹא תִרְעוּ: וּבִמְכַנֵּשׁ יֵת קָהֵל תִּתְקַעוּ וְלֹא
תִיבְכּוּן: ה וּבְגֵן אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ בַּחֲצֻצֹת
וְהָיוּ לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבְגֵן אֹהֶרֶן
הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ בַּחֲצֻצֹת וְהָיוּ לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבְגֵן אֹהֶרֶן כְּהֵנָּא יִתְקַעוּן בַּחֲצוּצֹתָא
וַיְהִינֵן לָכֹן לְקִנֵּם עֲלָם לְדִרְכֵיכֹן: ט וְכִי־תִבְאוּ
מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל־חֲצֹר הַצָּר אֹתְכֶם
וְהִרְעַתֶּם בַּחֲצֻצֹת וְנוֹפְרְתֶם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם: וְכִי־תִבְאוּ
מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל־חֲצֹר הַצָּר אֹתְכֶם וְהִרְעַתֶּם
בַּחֲצֻצֹת וְנוֹפְרְתֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם
מֵאִיְבֵיכֶם: וְאִרִי תַעֲלוּן לְאַנְתָּא קְרָבָא בְּאַרְעֵכֹן
עַל מַעֲיָקֵי דְמַעֲיָקִין לָכֹן וַתִּיבְכּוּן בַּחֲצוּצֹתָא
וַיִּיעוּל דְּוִכְרָנִיכֹן לְטָבָא קָדָם יִי אֱלֹהֵכֹן
וַתִּתְפַּרְקוּן מִסַּנְאִיכֹן: י וּבְיוֹם שְׂמִחְתְּכֶם
וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֹאשֵׁי חֲדָשְׁכֶם וַתִּקְעֹתָם
בַּחֲצֻצֹת עַל עֲלִיתְכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ
לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
וּבְיוֹם שְׂמִחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֹאשֵׁי חֲדָשְׁכֶם
וַתִּקְעֹתָם בַּחֲצֻצֹת עַל עֲלִיתְכֶם וְעַל זִבְחֵי
שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבְיוֹם חֲדוּתְכֹן וּבְמוֹעֲדֵיכֹן
וּבְרִישֵׁי יָרִיחְכֹן וַתִּתְקַעוּן בַּחֲצוּצֹתָא עַל

עלותכון ועל נכסת קודשיכון ויהיון לכון
 לדוכנא קדם אלהכון אנא יי אלהכון: פ
 חמישי יא ויהי בשנה השנית בחדש השני
 בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן
 הערת: ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים
 בחדש נעלה הענן מעל משכן הערת: והיה
 בשמא תניחא ברחא תנינא בעשרין לירחא
 אסתלק עננא מעלי משכנא דסדודתא: יג ויסעו
 בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני וישכן
 הענן במדבר פארן: ויסעו בני ישראל
 למסעיהם ממדבר סיני וישכן הענן במדבר
 פארן: ונטלו בני ישראל למטלניהון ממדברא
 דסיני ושרא עננא במדברא דפארן: יד ויסעו
 בראשנה עלפי יהוה ביד משה: ויסעו
 בראשנה עלפי יהוה ביד משה: ונטלו
 בקדמיתא על מימרא דיי בידא דמשה: יו ויסע
 דגל מחנה בני יהודה בראשנה לצבאתם
 ועל צבאו נחשון בן עמינדב: ויסע דגל מחנה
 בני יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון
 בן עמינדב: ונטל טקס משרית בני יהודה
 בקדמיתא לחיליהון ועל חילה נחשון בר
 עמינדב: טז ועל צבא מטה בני יששכר נתנאל
 בן צוער: ועל צבא מטה בני יששכר נתנאל
 בן צוער: ועל חילא דשכטא דבני יששכר נתנאל
 בר צוער: טז ועל צבא מטה בני זבולן אליאב
 בן חלן: ועל צבא מטה בני זבולן אליאב בן חלן:
 ועל חילא דשכטא דבני זבולן אליאב בר חלון:
 יז והורד המשכן ונסעו בני גרשון ובני מררי
 נשאי המשכן: והורד המשכן ונסעו בני גרשון
 ובני מררי נשאי המשכן: ומתפרק משכנא
 ונטליו בני גרשון ובני מררי נטלי משכנא:
 יח ונסע דגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו
 אליצור בן שדיאור: ונסע דגל מחנה ראובן
 לצבאתם ועל צבאו אליצור בן שדיאור: ונטל

טקס משרית ראובן לחיליהון ועל חילה אליצור
 בר שדיאור: יט ועל צבא מטה בני שמעון
 שלמיואל בן צורישידי: ועל צבא מטה בני
 שמעון שלמיואל בן צורישידי: ועל חילא דשכטא
 דבני שמעון שלמיואל בר צורישידי: כ ועל צבא
 מטה בני גר אלים בן דעיואל: ועל צבא מטה
 בני גר אלים בן דעיואל: ועל חילא דשכטא
 דבני גר אלספ בר דעיואל: כא ונסעו הקהלים
 נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם:
 ונסעו הקהלים נשאי המקדש והקימו את
 המשכן עד באם: ונטליו בני קהת נטלי מקדשא
 ומקימין ית משכנא עד מיתיהון: כב ונסע דגל
 מחנה בני ראפרים לצבאתם ועל צבאו
 אלישמע בן עמיהוד: ונסע דגל מחנה בני
 אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן עמיהוד:
 ונטל טקס משרית בני אפרים לחיליהון ועל
 חילה אלישמע בר עמיהוד: כג ועל צבא מטה
 בני מנשה גמליאל בן פדהצור: ועל צבא מטה
 בני מנשה גמליאל בן פדהצור: ועל חילא
 דשכטא דבני מנשה גמליאל בר פדהצור:
 כד ועל צבא מטה בני בנימין אבירן בן גרעוני:
 ועל צבא מטה בני בנימין אבירן בן גרעוני: ועל
 חילא דשכטא דבני בנימין אבירן בר גרעוני:
 כה ונסע דגל מחנה בני דן מאספ לכל המחנות
 לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן עמישידי: ונסע
 דגל מחנה בני דן מאספ לכל המחנות לצבאתם
 ועל צבאו אחיעזר בן עמישידי: ונטל טקס
 משרית בני דן מכניש לכל משריתא לחיליהון
 ועל חילה אחיעזר בר עמישידי: כו ועל צבא
 מטה בני אשר פגעיאל בן עכרון: ועל צבא
 מטה בני אשר פגעיאל בן עכרון: ועל חילא
 דשכטא דבני אשר פגעיאל בר עכרון: כז ועל
 צבא מטה בני נפתלי אחירע בן עינו: ועל
 צבא מטה בני נפתלי אחירע בן עינו: ועל חילא

דְּשָׁבַטָא דְּבָנֵי נִפְתָּלִי אַחֲרֵיעַ בַּר עֵינָן: כֹּה אָלֶּה
 מִסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצִבְאוֹתָם וַיִּסְעוּ: אֵלֶּה מִסְעֵי
 בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצִבְאוֹתָם וַיִּסְעוּ: אֵלֶּינן מִטְּלָנִי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְחִילִיהוֹן וְנִטְלוּ: ס כֹּה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 לְחֹכֵב בֶּן־רְעֻוָּאֵל הַמְדִּינִי חֲתָן מֹשֶׁה נְסָעִים |
 אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֵתָּה
 לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבְרָטוֹב
 עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹכֵב בֶּן־רְעֻוָּאֵל
 הַמְדִּינִי חֲתָן מֹשֶׁה נְסָעִים | אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֵתָּה לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ
 וְהִטְבְּנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבְרָטוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל: וַאֲמַר
 מֹשֶׁה לְחֹכֵב בֶּן רְעֻוָּאֵל מִדִּנְגָא חֲמוּהִי דְּמֹשֶׁה
 נְטָלִין אֲנַחְנָא לְאַתְרָא דִּי אָמַר יי זֵתָה אָתָּה לְכוֹן
 אִיתָא עֲמָנָא וְנוֹטִיב לָךְ אָרִי יי מְלִיל לְאַיְתָאָה
 טָבָא עַל יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר אֱלִיּוֹ לֹא אֵלֶּךְ כִּי
 אִם־אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מִוִּלְדְּתִי אֵלֶּךְ: וַיֹּאמֶר אֱלִיּוֹ
 לֹא אֵלֶּךְ כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מִוִּלְדְּתִי אֵלֶּךְ:
 וַאֲמַר לֵה לֹא אֵזֵל אֶלְהֵן לְאַרְעֵי וּלְיִלְדוּתֵי אֵזֵל:
 אִם וַיֹּאמֶר אֶל־נָא תַעֲזֹב אֲתָנוּ כִּי | עַל־כֵּן יִדְעַת
 חֲנַתְנוּ בַּמִּדְבָּר וְהִיִּית לָנוּ לְעֵינִים: וַיֹּאמֶר אֶל־נָא
 תַעֲזֹב אֲתָנוּ כִּי | עַל־כֵּן יִדְעַת חֲנַתְנוּ בַּמִּדְבָּר
 וְהִיִּית לָנוּ לְעֵינִים: וַאֲמַר לֹא כֻעַן תִּשְׁבֹּק יִתְנָא
 אָרִי עַל כֵּן יִדְעַת כֹּד תְּרוּנָא שְׁרֵן בַּמִּדְבָּרָא וּגְבוּרֵן
 דְּאַתְעֲבִידֵן לָנָא חֲזִיתָא כְּעִינִיד: אִם וְהִיָּה כִּי־תֵלֶךְ
 עֲמָנוּ וְהִיָּה | הַטּוֹב הֵהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב יְהוָה
 עֲמָנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ: וְהִיָּה כִּי־תֵלֶךְ עֲמָנוּ וְהִיָּה |
 הַטּוֹב הֵהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב יְהוָה עֲמָנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ:
 וְהִיָּה אָרִי תֵזֵל עֲמָנָא וְהִיָּה טָבָא הֵהוּא דִּי יוֹטִיב
 יי עֲמָנָא וְנוֹטִיב לָךְ: אִם וַיִּסְעוּ מֵהָר יְהוָה דֶּרֶךְ
 שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַרְוֹן בְּרִית־יְהוָה נָסַע לִפְנֵיהֶם
 דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה: וַיִּסְעוּ
 מֵהָר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַרְוֹן בְּרִית־יְהוָה
 נָסַע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם
 מְנוּחָה: וְנִטְלוּ מִטְוָרָא דְּאַתְגָּלִי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי

מִהֶלֶךְ תִּלְתָּא יוֹמִין וְאַרְוֹן קִימָא דִּי נִטְלָה
 קְדָמִיהוֹן מִהֶלֶךְ תִּלְתָּא יוֹמִין לְאַתְקַנְגָּא לְהוֹן
 אֲתֵר בֵּית מִישָׁרִי: אִם וַעֲנֵן יְהוָה עֲלֵיהֶם יוֹמָם
 בְּנִסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה: וַעֲנֵן יְהוָה עֲלֵיהֶם יוֹמָם
 בְּנִסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה: וַעֲנֵן יִקְרָא דִּי עֲלֵיהוֹן
 בִּימָמָא בְּמִטְלָהוֹן מִן מִשְׁרֵיתָא: ס

שִׁישִׁי לֵה וְהִי בְנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה |
 יְהוָה וַיִּפְצֹל אִיבִיד וַיִּגְסוּ מִשְׁנַאיִד מִפְּגִיִד: וְהִי
 בְנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה | יְהוָה וַיִּפְצֹל
 אִיבִיד וַיִּגְסוּ מִשְׁנַאיִד מִפְּגִיִד: וְהִיָּה בְּמִטְלָא אֲרוּנָא
 וַאֲמַר מֹשֶׁה אֲתַגְלִי יי וְיִתְבַּדְרוֹן סְנַאיִד וַיַּעֲרְקוֹן
 בְּעֲלִי דְכַבָּד מִן קְדָמָה: אִם וּבְכַנְחָה יֹאמֶר שׁוּבָה
 יְהוָה רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: וּבְכַנְחָה יֹאמֶר שׁוּבָה
 יְהוָה רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: וּבְכַמְשׁוּרֵהִי אָמַר תוֹב
 יי שְׂרִי בִיקְרָךְ בְּגוֹ רַבּוֹת אֱלֹפֵיָא
 דִּי־יִשְׂרָאֵל: פ אִם וְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאֻזְנֵי
 יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחַר אָפּוֹ וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ
 יְהוָה וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה: וְהִיָּה הָעָם
 כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאֻזְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחַר אָפּוֹ
 וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה:
 וְהִיָּה עֲמָא כֹד מִסְתַּקְפִּין בִּישׁ קָדָם יי וַיִּשְׁמַע
 קָדָם יי וַתִּקַּף רִגְזָה וַדְּלַקַת בְּהוֹן אֲשַׁתָּא מִן קָדָם
 יי וַיִּשְׁצִיֵּאת בְּסִיפֵי מִשְׁרֵיתָא: דִּי־יִצְעַק הָעָם
 אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע
 הָאֵשׁ: וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה
 אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ: וַיִּצְוָה עֲמָא עַל מֹשֶׁה
 וַעֲלִי מֹשֶׁה קָדָם יי וַאֲשַׁתְּקַעַת אֲשַׁתָּא: ג וַיִּקְרָא
 שְׁם־הַמָּקוֹם הֵהוּא תִבְעֵרָה כִּי־בָעֵרָה בָּם אֵשׁ
 יְהוָה: וַיִּקְרָא שְׁם־הַמָּקוֹם הֵהוּא תִבְעֵרָה כִּי־
 בָעֵרָה בָּם אֵשׁ יְהוָה: וַקְרָא שְׁמָא דְּאַתְרָא הֵהוּא
 דְּלִקְטָא אָרִי דְּלַקַת בְּהוֹן אֲשַׁתָּא מִן קָדָם יי:
 וְהָאִסְפָּסָף אֲשֶׁר בְּקֶרְבּוֹ הִתְאוּו תְּאוּהָ וַיִּשְׁבוּ
 וַיִּכְפוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂרָה:
 וְהָאִסְפָּסָף אֲשֶׁר בְּקֶרְבּוֹ הִתְאוּו תְּאוּהָ וַיִּשְׁבוּ וַיִּכְפוּ

מִשֶׁה בֵּישׁ: ^א וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵמָּה
 הֲרַעַתָּ לְעַבְדְּךָ וְלָמָּה לֹא־מִצַּתִּי חֶסֶד א' חֵן
 בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם אֶת־מִשְׁאָב כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלַי:
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵמָּה הֲרַעַתָּ לְעַבְדְּךָ וְלָמָּה
 לֹא־מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם אֶת־מִשְׁאָב כָּל־הָעָם
 הַזֶּה עָלַי: וַאֲמַר מֹשֶׁה קָדָם יי לָמָּה אֲבֹאֲשָׁתָא
 לְעַבְדְּךָ וְלָמָּה לֹא אֲשַׁכַּחֲתִי רַחֲמִין קִדְמוֹ לְשׂוֹאֵה
 יֵת מְטוֹל כָּל עֲמָא הָדִין עָלַי: יֵד הָאֲנָכִי הָרִיתִי
 אֶת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אֲנָכִי יִלְדִיתִּהוּ כִּי־
 תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֶן
 אֶת־הֵינִק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּיו:
 הָאֲנָכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אֲנָכִי
 יִלְדִיתִּהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא
 הָאָמֶן אֶת־הֵינִק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
 לְאַבְתָּיו: הָאֵב אָנָּה לְכָל עֲמָא הָדִין אִם בְּנֵי אֲנֹן
 דְּאִמְרַת לִי סוֹבְרָהִי בְּתַקְפָּךְ עֲמָא דְּמִסּוֹבְרָא
 תְּרַבֵּינָא יֵת יִנְקָא עַל אֲרַעָא דִּי קִימְתָא
 לְאַבְתָּוִהִי: ג' מֵאֵין לִי בִשָּׁר לָתֵת לְכָל־הָעָם
 הַזֶּה כִּי־יִכְבּוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בִּשָּׁר
 וְנֵאכְלָה: מֵאֵין לִי בִשָּׁר לָתֵת לְכָל־הָעָם הַזֶּה
 כִּי־יִכְבּוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בִּשָּׁר וְנֵאכְלָה: מִנֵּן
 לִי בִשָּׁר לְמִיחָב לְכָל עֲמָא הָדִין אֲרִי בְּכֵן עָלַי
 לְמִימַר חֵב לָנָּה בִּסְרָא וְנִיכּוֹל: ד' לֹא־אוּכַל אֲנָכִי
 לְבַדִּי לִשְׂאֵת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כְבֹּד מִמֶּנִּי:
 לֹא־אוּכַל אֲנָכִי לְבַדִּי לִשְׂאֵת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי
 כְבֹּד מִמֶּנִּי: לִית אָנָּה יָכִיל בְּלַחוּדִי לְסוֹבְרָא יֵת
 כָּל עֲמָא הָדִין אֲרִי יָקִיר מִנִּי: ו' וְאִם־פְּכָה |
 אֶת־עֵשָׂה לִי הֲרַגְנִי נָא הֲרֹג אִם־מִצַּתִּי חֵן
 בְּעֵינֶיךָ וְאִל־אַרְאֶה בְּרַעְתִּי: וְאִם־פְּכָה | אֶת־
 עֵשָׂה לִי הֲרַגְנִי נָא הֲרֹג אִם־מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 וְאִל־אַרְאֶה בְּרַעְתִּי: וְאִם בְּדִין אֶת עֶבֶד לִי קִטְלִנִי
 כְּעֵן קִטּוֹל אִם אֲשַׁכַּחֲתִי רַחֲמִין קִדְמוֹ וְלֹא אֲחִזִּי
 בְּבִישְׁתִּי: פ' ^ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲסַפְּהֲלִי
 שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעֵתָ כִּי־הֵם

גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בִּשָּׁר:
 וְעַבְרָכִין דִּי בִינִיהוֹן שְׂאִילוּ שְׂאֵלְתָא וְתָבוּ וּבְכוּ
 אִף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמָרוּ מִן יִיכְלִנָּנָא בִּסְרָא:
 ה' זָכְרֵנוּ אֶת־הִדְגָּה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם
 אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֲבִטָּחִים וְאֶת־הַחֲצִיר
 וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים: זָכְרֵנוּ אֶת־הִדְגָּה
 אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת־
 הָאֲבִטָּחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־
 הַשּׁוּמִים: דְּכִין אֲנִתָּנָא יֵת נִוְנִיָּא דְּהוּנָא אֲכָלִין
 בְּמִצְרַיִם מִגֵּן יֵת בּוֹצִינִיָּא וְיֵת אֲבִטָּחִיָּא וְכִרְתִּי
 וּבּוֹצְלִי וְתוּמִי: וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כָּל
 בְּלָתִי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ: וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין
 כָּל בְּלָתִי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ: וְכַעַן נִפְשָׁנָא תֹאכִיבָא
 לִית כָּל מַדְעָם אֱלֹהֵן לְמָנָא עֵינָנָא: וְהַמֶּן
 כּוֹרַע־גָּד הוּא וְעֵינֵי כְּעֵין הַבְּדִלָּח: וְהַמֶּן כּוֹרַע־
 גָּד הוּא וְעֵינֵי כְּעֵין הַבְּדִלָּח: וּמָנָא כְּבֵר זֶרַע גִּדָּא
 הוּא וְחֻזָּה כְּחֻז בְּדִלָּחָא: ח' שְׁמֹטוֹ הָעָם וְלִקְטֹטוֹ
 וּמַחְנוּ בְּרָחִים אוֹ דְּכוּ בְּמִדְבָּהּ וּבִשְׁלוּ בְּפִרְיָא
 וְעֵשׂוּ אֹתוֹ עֲגוֹת וְהִיָּה טַעְמֹו כְּטַעַם לֶשֶׁד
 הַשָּׁמֶן: שְׁמֹטוֹ הָעָם וְלִקְטֹטוֹ וּמַחְנוּ בְּרָחִים אוֹ דְּכוּ
 בְּמִדְבָּהּ וּבִשְׁלוּ בְּפִרְיָא וְעֵשׂוּ אֹתוֹ עֲגוֹת וְהִיָּה
 טַעְמֹו כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן: שִׁיטִין עֲמָא וְלִקְטִין
 דְּצִבִּי טַחִין בְּרִיחִיָּא אוֹ דְּצִבִּי דְּאִיף בְּמִדְכָּתָא
 וּמִבְשָׁלִין לָהּ בְּקִדְרָא וְעַבְדִין יֵתָה גְרִיצֵן וְהִיָּה
 טַעְמָה כְּטַעַם דְּלִישׁ בְּמִשְׁחָא: ט' וּבְרַדְתָּ הַטָּל
 עַל־הַמַּחְנֶה לִילָה יֵרֵד הַמֶּן עָלָיו: וּבְרַדְתָּ הַטָּל
 עַל־הַמַּחְנֶה לִילָה יֵרֵד הַמֶּן עָלָיו: וְכֹד נַחַת טִלָּא
 עַל מִשְׁרִיתָא לִילִיא נַחַת מִנָּה עֲלוּהִי: י' וַיִּשְׁמַע
 מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בְּכָה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפָתַח
 אָהָלוֹ וַיַּחֲרִי־אֵף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע:
 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בְּכָה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ
 לְפָתַח אָהָלוֹ וַיַּחֲרִי־אֵף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה
 רָע: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה יֵת עֲמָא בְּכֵן לְזַרְעִיתָהוֹן גְּבֵר
 בְּתַרַע מִשְׁכָּנָה וְתַקַּף רְגֻזָא דְּנִי לְחָדָא וּבְעֵינֵי

זקני העם ושטרי ולקחת אתם אל־אהל מועד והתיצבו שם עמך: ויאמר יהוה אל־משה אסף־לי שבועים איש מזקני ישראל אשר ידעת ביניהם זקני העם ושטרי ולקחת אתם אל־אהל מועד והתיצבו שם עמך: ואמר יי למשה כגוש קדמי שבעין גברא מסבי ישראל די ידעת ארי אנן סבי עמא וסרכוהי ותדבר יתהון למשפן זמנא ויתעתדון תמן עמך: ויורדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן־הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא־תשא אתה לבדך: וירדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן־הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא־תשא אתה לבדך: ואתגלי ואמלל עמך תמן וארבי מן רוחא דעלך ואשוי עליהון ויסוכרון עמך במטול עמא ולא תסוכר את בלחודך: ואל־העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באוני יהוה לאמר מי יאכלנו בשר פֿיטוב לנו במצרים ונתן יהוה לכם בשר ואכלתם: ואל־העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באוני יהוה לאמר מי יאכלנו בשר פֿיטוב לנו במצרים ונתן יהוה לכם בשר ואכלתם: ולעמא תימר אדמנו למחר ותיכלון בסרא ארי בכיתון קדם יי למימר מן יכלנא בסרא ארי טב לנא במצרים ויתן יי לכון בסרא ותיכלון: ו לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: לא יומא חד תיכלון ולא תרין יומין ולא חמשא יומין ולא עשרא יומין ולא עשרין יומין: כ עד | חדש ימים עד אשר־יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען פֿי מאסתם את־יהוה אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים: עד | חדש

ימים עד אשר־יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען פֿי מאסתם את־יהוה אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים: עד ירח יומין עד די תקוצון בה ויהי לכון לתקלא חלף דקצתון ית מימרא דיי דשכנתה שרית ביניכון ובכיתון קדמוהי למימר למא דנן נפקנא ממצרים: כ ויאמר משה שש־מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים: ויאמר משה שש־מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים: ואמר משה שית מאה אלפין גברא רגלאה עמא די אנא ביניהון ואת אמרת בסרא אתן להון וייכלון ירח יומין: כ הציא ובקר ישחט להם ומצא להם אם את־פלדגני הים יאסף להם ומצא להם: הציא ובקר ישחט להם ומצא להם אם את־פלדגני הים יאסף להם ומצא להם: הן ותורין יתנכסון להון היספקון להון אם ית כל נוגי ימא יתפנשון להון היספקון להון: פ כ ויאמר יהוה אל־משה הן יהוה תקצר עתה תראה היקרך דברי אם־לא: ויאמר יהוה אל־משה הן יהוה תקצר עתה תראה היקרך דברי אם־לא: ואמר יי למשה המימרא דיי יתעפב כען תחזי היערענך פתגמי אם לא: כ ויצא משה וידבר אל־העם את דברי יהוה ויאסף שבועים איש מזקני העם ועמד אתם סביבת האהל: ויצא משה וידבר אל־העם את דברי יהוה ויאסף שבועים איש מזקני העם ועמד אתם סביבת האהל: ונפק משה ומליל לעמא ית פתגמא דיי וכגש שבעין גברא מסבי עמא ואקם יתהון סחור סחור למשפנא: כ וירד יהוה | בענן וידבר אליו ויאצל מן־הרוח אשר עליו ויתן על־שבועים איש הזקנים ויהי כנזח עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספו: וירד יהוה | בענן

יִשְׁרָאֵל: לֹא וְרוּחַ נִסֵּם | מֵאֵת יְהוָה וַיִּגְנוּ שְׁלוֹמֵם
 מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׁ עַל־הַמַּחְנֶה כְּדָרְדָּר יוֹם כֹּה
 וּכְדָרְדָּר יוֹם כֹּה סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה וּבִאֲמָתִים
 עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ: וְרוּחַ נִסֵּם | מֵאֵת יְהוָה וַיִּגְנוּ
 שְׁלוֹמֵם מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׁ עַל־הַמַּחְנֶה כְּדָרְדָּר יוֹם כֹּה
 וּכְדָרְדָּר יוֹם כֹּה סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה וּבִאֲמָתִים עַל־פְּנֵי
 הָאָרֶץ: וְרוּחָא נָטַל מִן קָדָם יִי וְאַפְרַח שְׁלִיז מִן
 יֻמָּא וְיֻמָּא עַל מִשְׁרִיתָא כְּמַהֲלָף יוֹמָא לְכָא
 וּכְמַהֲלָף יוֹמָא לְכָא סְחוּר סְחוּר לְמִשְׁרִיתָא וּכְרוּם
 תְּרַמִּין אֲמִין עַל אֲפִי אֲרָעָא: לֹא וַיִּקָּם הָעָם
 כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה וְכָל | יוֹם הַמַּחְנֶה
 וַיֹּאסְפוּ אֶת־הַשְּׁלִיז הַמִּמַּעֲטִים אֶסְף עֲשָׂרָה
 חֲמֹרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׂמוֹחַ סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה:
 וַיִּקָּם הָעָם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה וְכָל | יוֹם
 הַמַּחְנֶה וַיֹּאסְפוּ אֶת־הַשְּׁלִיז הַמִּמַּעֲטִים אֶסְף עֲשָׂרָה
 חֲמֹרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׂמוֹחַ סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה:
 וְקָם עֲמָא כָּל יוֹמָא הַהוּא וְכָל לִילְיָא וְכָל יוֹמָא
 דְּבִתְרוּהִי וּכְנָשוּ יָת שְׁלִיז דְּאַזְעַר כְּנָשׁ עֲשָׂרָא
 דְּגוֹרִין וּשְׁטָחוּ לַהוֹן מִשְׁטִיחִין סְחוּר סְחוּר
 לְמִשְׁרִיתָא: לֹא הַבְּשָׁר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרָם
 יִכְרַת וְאַף יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיָּד יְהוָה בָּעָם מִכָּה
 רַבָּה מְאֹד: הַבְּשָׁר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרָם יִכְרַת
 וְאַף יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיָּד יְהוָה בָּעָם מִכָּה רַבָּה
 מְאֹד: בִּסְרָא עַד כַּעַן בֵּין שְׁנֵיהוֹן עַד לֹא פָּסַק
 וְיִגְזָא דִּיִּי תִקִּיף בַּעֲמָא וְקֹטֵל יִי בַּעֲמָא קִטּוֹל סְגִי
 לְחֻדָּא: לֹא וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא קְבֵרוֹת
 הַתְּאוּהָ כִּי־שָׁם קָבְרוּ אֶת־הָעָם הַמֵּתָאוּיִם:
 וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא קְבֵרוֹת הַתְּאוּהָ
 כִּי־שָׁם קָבְרוּ אֶת־הָעָם הַמֵּתָאוּיִם: וַיִּקְרָא יָת שְׁמָא
 דְּאַתְרָא הַהוּא קְבָרִי דְּמִשְׁאַלִי אֲרִי תִמָּן קָבְרוּ יָת
 עֲמָא דְּשְׁאִילוֹ: לֹא מִקְבְּרוֹת הַתְּאוּהָ נִסְעוּ הָעָם
 חֲצֹרוֹת וַיְהִיו בְּחֲצֹרוֹת: מִקְבְּרוֹת הַתְּאוּהָ נִסְעוּ
 הָעָם חֲצֹרוֹת וַיְהִיו בְּחֲצֹרוֹת: מִקְבְּרִי דְּמִשְׁאַלִי
 נָטַל עֲמָא לְחֲצֹרוֹת וְהוּוּ בְּחֲצֹרוֹת: פ א וְתַדְבֵּר

לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי מִהִמָּן הוּא: ה פֶּה
 אֶל־פֶּה אֲדַבְּרֻּבּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בַחֲדִידַת וּתְמִנַת
 יְהוָה יִבִּיט וּמִדּוּעַ לֹא יֵרָאֶתְם לְדַבֵּר בַּעֲבָדֵי
 בְּמֹשֶׁה: פֶּה אֶל־פֶּה אֲדַבְּרֻּבּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בַחֲדִידַת
 וּתְמִנַת יְהוָה יִבִּיט וּמִדּוּעַ לֹא יֵרָאֶתְם לְדַבֵּר
 בַּעֲבָדֵי בְּמֹשֶׁה: מִמָּלַל עִם מִמָּלַל מִלֵּלָנָא עֲמָה
 בַּחֲזוֹי וְלֹא בַחֲדוֹן וּדְמוּת יִקְרָא דִּי מִסְתַּפֵּל וּמָא
 דִּין לֹא דַחֲלִיתוּן לְמַלְלָא בַּעֲבָדֵי בְּמֹשֶׁה: ט וַיִּחַר־
 אֶף יְהוָה בָּם וַיִּלְד: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּם וַיִּלְד:
 וַתִּקְרֵף רִגְזָא דִּי בַהוֹן וְאַסְתַּלֵּק: וַהֲעֵנֶן סָר מַעַל
 הָאֹהֶל וְהִנֵּה מֵרִים מִצְרַעַת כְּשִׁלְג וּפִנֵּן אַהֲרֹן
 אֶל־מֵרִים וְהִנֵּה מִצְרַעַת: וַהֲעֵנֶן סָר מַעַל הָאֹהֶל
 וְהִנֵּה מֵרִים מִצְרַעַת כְּשִׁלְג וּפִנֵּן אַהֲרֹן אֶל־מֵרִים
 וְהִנֵּה מִצְרַעַת: וַעֲנָנָא אֶסְתַּלֵּק מִעַלְי מִשְׁכָּנָא וְהָא
 מֵרִים חִזְרָא כְּתִלָּנָא וְאַתְפְּנִי אַהֲרֹן לֹת מֵרִים וְהָא
 סְגִירַת: י וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנִי
 אֶל־נָא תִשֶׁת עֲלֵינוּ חֲפָאֵת אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר
 חָטָאנוּ: וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנִי אֶל־נָא
 תִשֶׁת עֲלֵינוּ חֲפָאֵת אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטָאנוּ:
 וַאֲמַר אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה בְּכַעַר רַבּוֹנִי לֹא כַעַן תִּשּׁוּי
 עֲלָנָא חֻזְבָּא דְּאַטְפִּשְׁנָא וְדִי סְרַחֲנָא: יב אֶל־נָא
 תְּהִי כְּפֹת אֲשֶׁר בְּצִאתוֹ מִרְחֹם אֱמֹו וַיֵּאכֹל חֲצִי
 בָּשָׂרוֹ: אֶל־נָא תְּהִי כְּפֹת אֲשֶׁר בְּצִאתוֹ מִרְחֹם
 אֱמֹו וַיֵּאכֹל חֲצִי בָּשָׂרוֹ: לֹא כַעַן תִּתְרַחֵק דָּא
 מִבִּינָנָא אֲרִי אַחֲתָנָא הִיא צִלִּי כַעַן עַל בִּסְרָא
 מִיתָא דְּדִין דִּי בַה וִיתְפִּסִּי: יג וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־
 יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: וַיִּצְעַק מֹשֶׁה
 אֶל־יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: וְצִלִּי מֹשֶׁה
 קֳדָם יְיָ לְמִימַר אֱלֹהָא בְּכַעַר אֲסִי כַעַן יְתָה: פ
 מִפְּטוֹר יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַבְיָה יֶרֶק יֶרֶק
 בְּפִנְיָה הָלֹא תִכְלֹם שְׂבַעַת יָמִים תִּסְגֵּר שְׂבַעַת
 יָמִים מַחוּץ לְמַחֲנֶה וְאַחֵר תֵּאָסֵף: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה וְאַבְיָה יֶרֶק יֶרֶק בְּפִנְיָה הָלֹא תִכְלֹם
 שְׂבַעַת יָמִים תִּסְגֵּר שְׂבַעַת יָמִים מַחוּץ לְמַחֲנֶה

מֵרִים וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל־אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכִּשִּׁית
 אֲשֶׁר לָקַח כִּי־אִשָּׁה כִּשִּׁית לָקַח: וַתְּדַבֵּר מֵרִים
 וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל־אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכִּשִּׁית אֲשֶׁר
 לָקַח כִּי־אִשָּׁה כִּשִּׁית לָקַח: וּמִלֵּלַת מֵרִים וְאַהֲרֹן
 בְּמֹשֶׁה עַל עֶסֶק אַתְתָּא שְׁפָרְתָּא דִּי נָסִיב אֲרִי
 אַתְתָּא שְׁפָרְתָּא דְּנָסִיב רַחֲיִק: וַיֹּאמְרוּ הֵרֶק
 אֶדְ־בְּמֹשֶׁה דְּבַר יְהוָה הֲלֹא גַם־בָּנֵנוּ דְּבַר וַיִּשְׁמַע
 יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ הֵרֶק אֶדְ־בְּמֹשֶׁה דְּבַר יְהוָה הֲלֹא
 גַם־בָּנֵנוּ דְּבַר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: וַאֲמָרוּ הִלְחוּד בְּרַם
 בְּמֹשֶׁה מִלִּיל יְיָ הֲלֹא אֶף עֲמָנָא מִלִּיל וְשִׁמִּיעַ
 קֳדָם יְיָ: ג וְהָאִישׁ מֹשֶׁה כְּתִיב עֲנוּ קִרִי עֲנִיו מֵאֹד
 מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה: וְהָאִישׁ
 מֹשֶׁה עֲנִיו מֵאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
 הָאָדָמָה: וּגְבִרָא מֹשֶׁה עֲנוֹתָן לַחֲדָא מִכָּל אֲנִשָּׁא
 דִּי עַל אֶפִי אֲרַעָא: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה פְּתָאֵם
 אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מֵרִים צֵאוּ שְׁלֹשְׁתְּכֶם
 אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתָּם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 פְּתָאֵם אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מֵרִים צֵאוּ
 שְׁלֹשְׁתְּכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתָּם: וַאֲמַר
 יְיָ בַתְּכַף לְמֹשֶׁה וְלַאֲהֲרֹן וּלְמֵרִים פּוֹקוּ תִלְתִּיכוֹן
 לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וּנְפָקוּ תִלְתִּיהוֹן: ה וַיִּרְדּוּ יְהוָה
 בַּעֲמֹוֹד עֲנֵן וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַהֲרֹן
 וּמֵרִים וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם: וַיִּרְדּוּ יְהוָה בַּעֲמֹוֹד עֲנֵן
 וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וּמֵרִים וַיֵּצְאוּ
 שְׁנֵיהֶם: וְאַתְגְּלִי יְיָ בַּעֲמֹוֹד דַּעֲנָנָא וְקָם בַּתְּרַע
 מִשְׁכָּנָא וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וּמֵרִים וּנְפָקוּ תְּרוּיָהוֹן:
 וַיֹּאמֶר שְׁמַעֲוִינָא דְּבַרִּי אִם־יְהִיָּה נְבִיאֲכֶם
 יְהוָה בְּמִרְאָה אֱלֹו אֶתְדַּעַר בַּחֲלוֹם אֲדַבְּרֻּבּוֹ:
 וַיֹּאמֶר שְׁמַעֲוִינָא דְּבַרִּי אִם־יְהִיָּה נְבִיאֲכֶם יְהוָה
 בְּמִרְאָה אֱלֹו אֶתְדַּעַר בַּחֲלוֹם אֲדַבְּרֻּבּוֹ: וַאֲמַר
 שְׁמַעֲוִי כַעַן פִּתְגָּמִי אִם יְהוֹן לְכוֹן נְבִיאִין אֲנָא יְיָ
 בַּחֲזוֹן אֲנָא מַתְגְּלִי לְהוֹן בַּחֲלָמִין אֲנָא מִמָּלַל
 עֲמָהוֹן: וְלֹא־כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נִאֲמָן
 הוּא: לֹא־כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נִאֲמָן הוּא:

האסף מרים: ואסתגרת מרים מברא למשריתא
 שבכא יומין ועמא לא נטל עד דאתכנשת מרים:
 ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר
 פארן: ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר
 פארן: ובתר כן נטלו עמא מחצרות ושרו
 במדברא דפארן: פ פ פ קל"ו פסוקים, מהללא"ל סימן.

ואחר תאסף: ואמר יי למשה ואלו אבויא מגוף
 נזיר ביה הלא תתכלם שבכא יומין תסתגר שבכא
 יומין מברא למשריתא ובתר כן תתכנש:
 ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים
 והעם לא נסע עד האסף מרים: ותסגר מרים
 מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד

הפטרה לפרשת בהעלותך בזכריה פרק ב

ב י רני ושמחי בתציון כי הנניבא ושכנתי בתוךך נאם יהוה: ונלוו גוים רבים אל־יהוה
 ביום ההוא והיו לי לעם ושכנתי בתוךך וידעת כי־יהוה צבאות שלחני אליך: ונחל יהוה
 את־יהודה חלקו על־אדמת הקדש ובחר עוד בירושלים: הם כל־בשר מפני יהוה כי געור
 ממעון קדשו: ג ויראני את־יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך יהוה והשמן עמד על־מינו
 לשמן: ויאמר יהוה אל־השמן וגער יהוה בך השמן וגער יהוה בך הבחר בירושלים הלא
 זה אוד מצל מאש: ג ויהושע היה לבש בגדים צואים ועמד לפני המלאך: וישע ויאמר
 אל־העמדים לפניו לאמור הסירו הבגדים הצואים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך
 והלבש אתך מחלצות: ה ואמר ישעמו צניף טהור על־ראשו וישעמו הצניף הטהור על־ראשו
 וילבשו בגדים ומלאך יהוה עמד: ויעד מלאך יהוה ביהושע לאמר: כֹּה־אמר יהוה צבאות
 אם־בדרךך תלך ואם את־משמרתך תשמור וגם־אתה תרין את־ביתי וגם תשמור את־חצרי ונתתי
 לך מהלכים בין העמדים האלה: ה שמע־נא יהושע ה הכהן הגדול אתה ורעיך הישבים לפניך
 כי־אנשי מופת המה כיהנני מביא את־עבדי צמח: ו כי הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע
 על־אבן אחת שבעה עינים הנני מפתח פתחה נאם יהוה צבאות ומשתי את־עון הארץ־הזאת
 ביום אחד: ביום ההוא נאם יהוה צבאות תקראו איש לרעהו אל־תחת גפן ואל־תחת תאנה:
 ד וישב המלאך הדבר בי ויעירני באיש אשר־יעור משנתו: ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר
 ראיתי והנה מגורת זרב כלָה וגלָה על־ראשה ושבעה נרתיה עליה שבעה ושבעה מוצקות
 לגרות אשר על־ראשה: ג ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלָה ואחד על־שמאלה: ו אען ואמר
 אל־המלאך הדבר בי לאמר מה־אלה אדני: ה וישע המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלא ידעת
 מה־המה אלה ואמר לא אדני: וישע ויאמר אלי לאמר זה דבר־יהוה אל־זרובבל לאמר לא
 בחיל ולא בכח כי אם־ברוחי אמר יהוה צבאות: מִ־אתה הרהר־גדול לפני זרובבל למישר
 והוציא את־האבן הראשה תשאֹות חן חן לה:

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ז בסיוון	2:57	4:07	4:34	5:42	9:06	12:41	13:17	19:47.6	20:15
ז', י"ח בסיוון	2:56	4:07	4:34	5:42	9:06	12:41	13:17	19:48.0	20:16
ח', י"ט בסיוון	2:56	4:07	4:34	5:42	9:06	12:41	13:17	19:48.3	20:16
ט', כ' בסיוון	2:56	4:07	4:34	5:42	9:06	12:42	13:17	19:48.6	20:17
י', כ"א בסיוון	2:56	4:07	4:34	5:42	9:06	12:42	13:17	19:48.9	20:17
יא', כ"ב בסיוון	2:56	4:07	4:35	5:42	9:06	12:42	13:18	19:49.2	20:17
יב', כ"ג בסיוון	2:56	4:07	4:35	5:43	9:07	12:42	13:18	19:49.5	20:17
יג', כ"ד בסיוון	2:57	4:07	4:35	5:43	9:07	12:42	13:18	19:49.7	20:18

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות

לוח ללימוד הרמב"ם י"ז בסיון ה'תשפ"ה – כ"ד בסיון ה'תשפ"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז בסיוון	נדבות פי יגו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי. הל' שבועות. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' רוצח ושמירת נפש פרק י!	מל"ת סא.
ז'	י"ח בסיוון	פרק ד-ו.	פרק יא.	מל"ת סב.
ח'	י"ט בסיוון	פרק ז-ט.	פרק יב.	מל"ת רמח. רמט.
ט'	כ' בסיוון	פרק י-יב.	פרק יג.	מ"ע ז.
י'	כ"א בסיוון	הל' נדרים. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ראשית חכמה וגו'. ספר קנין והוא ספר שנים עשר. הל' מכירה. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע צד.
יא'	כ"ב בסיוון	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע צד.
יב'	כ"ג בסיוון	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת קנז.
יג'	כ"ד בסיוון	פרק י-יב.	פרק ד.	מ"ע צה.

זמני הדלקת הנרות

כרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בהעלותך	19:06	20:27	19:28	20:30	19:19	20:32	19:26	20:27
שלח	19:08	20:30	19:30	20:32	19:21	20:34	19:28	20:30

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**